

INSPIROWNIK

DLA SAMORZĄDÓW LOKALNYCH

Budowanie świadomości mieszkańców Polski
na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju.

Partner
Inspirownika

Spis treści

Słowo wstępne	3
Słowo wstępne od Partnera Inspirownika - Orange Polska	4
O kampanii edukacyjnej Dobre Cele	5
O Kampanii 17 Celów	7
O <i>Inspirowniku</i>	7
I. AGENDA 2030 I CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W PIGUŁCE	10
Czym są Agenda 2030 i Cele Zrównoważonego Rozwoju?	11
Czy Polska jest na dobrej drodze do realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju?	13
Dlaczego decyzje warto opierać na oficjalnych danych statystycznych?	19
Skąd czerpać wiedzę na temat realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju?	20
II. SAMORZĄDY LOKALNE A CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU	23
Jaką rolę odgrywają samorządy lokalne w realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju?	24
Cele Zrównoważonego Rozwoju a strategia samorządów lokalnych	27
III. BUDOWANIE ŚWIADOMOŚCI MIESZKAŃCÓW POLSKI NA TEMAT CELÓW ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU	31
Dlaczego samorządy lokalne powinny edukować mieszkańców na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju?	32
Jak samorządy lokalne mogą budować świadomość na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju?	35
Dlaczego w komunikacji z mieszkańcami na temat SDGs warto wykorzystywać Dobre Cele?	50
IV. PARTNERSTWO JAKO NIEZBĘDNY ELEMENT REALIZACJI CELÓW ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU	53
Z kim współpracować, aby lepiej promować i realizować Cele Zrównoważonego Rozwoju?	57
Zdjęcia – lista źródeł	64

Słowo wstępne

Jesteśmy już niemal na półmetku realizacji Agendy 2030, a od końca 2019 roku obowiązuje Dekada Działań, mająca przyspieszyć rozwiązywanie globalnych wyzwań. Jednocześnie dane z *the Sustainable Development Report* wskazują, że drugi rok z rzędu świat nie przybliżył się do zrealizowania Celów Zrównoważonego Rozwoju. Czas ucieka, a ilość pracy do wykonania nie maleje – na co warto zatem położyć największy nacisk? W 2012 roku Ban Ki-moon, ówczesny Sekretarz Generalny ONZ, powiedział, że walka o zrównoważony rozwój zostanie wygrana lub przegrana w miastach¹ – po 10 latach te słowa pozostają aktualne.

Pomimo, że Cele Zrównoważonego Rozwoju mają charakter globalny, ich osiągnięcie będzie zależało od naszej zdolności do działania na poziomie lokalnym. Gminy i regiony to najlepsze ośrodki do przekształcenia Agendy 2030 z odległej i abstrakcyjnej – w bliską i sprecyzowaną. Jednak to zadanie zakończy się sukcesem tylko wtedy, gdy w proces realizacji 17 Celów włączymy mieszkańców. Według sprawozdań społeczeństwa obywatelskiego za lata 2017-2020² jednym z głównych zidentyfikowanych wyzwań, uniemożliwiających społeczeństwu zaangażowanie się w realizację Agendy 2030, jest niski poziom świadomości obywateli oraz samorządów w zakresie istnienia Celów Zrównoważonego

Rozwoju. Właśnie dlatego przygotowaliśmy dla Państwa niniejszy *Inspirownik*. Pokazujemy w nim, dlaczego budowanie świadomości mieszkańców Polski na temat Agendy 2030 jest ważne, jaką rolę pełnią tu samorzady, a przede wszystkim – jakie konkretne działania mogą podjąć.

Agenda 2030 jest drogowskazem do świata, którego wszyscy pragniemy oraz wyrazem nadziei dla ludzi, planety, dobrobytu, pokoju i partnerstwa, bez zostawiania nikogo w tyle. Podzielmy się tą ideą także z mieszkańcami Polski, budując świadomość na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju i zapraszając wszystkich do wspólnych działań.

Mam wielką nadzieję, że niniejszy *Inspirownik* pomoże Państwu w tym ważnym zadaniu. Owocnej lektury!

Małgorzata Żochowska

Koordynatorka kampanii edukacyjnej *Dobre Cele*

Warszawa, wrzesień 2022 r.

---

¹ Our Struggle for Global Sustainability Will Be Won or Lost in Cities, www.un.org/press/en/2012/sgsm14249.doc.htm, [dostęp: 1.09.2022].

² Sprawozdania stanowią część krajowych raportów postępu (Voluntary National Review, VNR). Każdy z krajów, który zobowiązał się do realizacji Agendy 2030, w ciągu 15 lat jej istnienia musi min. 2 razy przedstawić swój raport postępu.

Słowo wstępne od Partnera

Zrównoważony rozwój – to sformułowanie od lat przewija się w dyskusji publicznej. Można o nim przeczytać w gazetach, usłyszeć w wiadomościach. Jest jednak więcej niż tylko wygodnym pojęciem, frazesem używanym przez polityków i biznes. Zrównoważony rozwój to dobre szanse dla każdej i każdego z nas: to dostęp do edukacji, godna praca, dbałość o środowisko, w którym żyjemy. W ostatnich kilkunastu latach Polska wykonała ogromną pracę, aby rozwój kraju był zrównoważony w tym właśnie sensie. Dowodzi tego realizacja 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju, o której możecie przeczytać w *Inspirowniku*, który oddajemy w Wasze ręce.

Zaangażowanie lokalnych wspólnot i samorządów w budowanie zrównoważonego rozwoju jest bezcenne, bo właśnie tam dzieją się realne zmiany. Widzimy to w naszej codziennej pracy, budując w całym kraju nowoczesną infrastrukturę. Orange Polska od wielu lat współpracuje z lokalnymi liderami, zarówno prowadząc inwestycje, jak realizując działania skierowane bezpośrednio do lokalnych wspólnot, skoncentrowane na edukacji cyfrowej i budowaniu kompetencji do życia w coraz bardziej scyfryzowanym świecie. Współpracując z samorządami spotykamy ludzi gotowych do działania i potrafiących skutecznie działać.

Mądra, praktyczna edukacja, wzmacnianie wspólnot oraz działania na rzecz klimatu to dziedziny, które są nam szczególnie bliskie. Sami także wdrażamy Cele Zrównoważonego Rozwoju do naszych działań. Dlatego zdecydowaliśmy się wesprzeć kampanię edukacyjną *Dobre Cele*, przedstawiającą SDGs w przystępny, jasny sposób.

Wierzę, że dzieląc się naszym doświadczeniem i przekazując użyteczne narzędzie, jakim jest ten *Inspirownik*, możemy zainspirować Was do dalszego działania. Jesteśmy gotowi, aby wspierać Was na tej drodze i wspólnie budować bardziej zrównoważoną przyszłość.

Julien Ducarroz

Prezes zarządu Orange Polska

O kampanii edukacyjnej Dobre Cele

Dobre Cele to ogólnopolska kampania edukacyjna, której zadaniem jest zapoznanie mieszkańców Polski z Celami Zrównoważonego Rozwoju oraz wskazanie możliwych dróg ich realizacji w codziennym życiu.

Dobre Cele wywodzą się z **Kampanii 17 Celów** – inicjatywy, która od 2016 roku mobilizuje biznes do działania w zakresie realizacji Agendy 2030. Sektor prywatny to jednak za mało – kluczowym interesariuszem są obywatele, którzy w Polsce nie byli do tej pory edukowani na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju. Badanie³, które przeprowadziła Kampania 17 Celów we współpracy z BNP Paribas w 2021 roku wskazuje, jak duży jest poziom niewiedzy, a jednocześnie – potencjał do zaangażowania obywateli.

Dobre Cele powstały, aby przedstawić złożone zagadnienia Agendy 2030 w sposób **przystępny dla wszystkich odbiorców**, w tym tych, dla których jest to pierwsze zetknięcie z Celami Zrównoważonego Rozwoju. 169 zadań wpisanych w 17 Celów zostało „przetłumaczonych” z kontekstu globalnego na **poziom lokalny** – Polski. Dobre Cele są pierwszą kampanią w kraju, która podchodzi do Agendy 2030 w sposób kompleksowy, zachowując istotę współzależności Celów. Oprócz informowania o założeniach Agendy, przekazuje także dokładne wskazówki na temat tego, co każdy z nas może zrobić, aby przyczynić się do realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju.

³ Więcej na temat badania na stronie **32** Inspirownika.

⁴ Więcej na temat badania na stronie **32** Inspirownika.

Przeprowadzenie działań edukacyjnych oraz zbudowanie świadomości Agendy 2030 w społeczeństwie, podobnie jak realizacja samej Agendy, to zadania, których nie da się dokonać w pojedynkę. Dlatego od dnia startu kampanii Dobre Cele towarzyszy nam grono **partnerów**. Partnerzy Główni oraz Partnerzy Merytoryczni (organizacje pozarządowe) wspierają nas w zapewnieniu najwyższej jakości materiałów edukacyjnych. Z kolei Partnerzy Samorządowi, Akademicy oraz Medialni promują Cele Zrównoważonego Rozwoju wśród mieszkańców, studentów i odbiorców. Sieć partnerów kampanii liczy obecnie ponad **50 organizacji**, a my cały czas poszukujemy kolejnych, które chcą razem wykorzystać siłę edukacji i zadbać o zbudowanie zrównoważonej przyszłości Polski i zaangażowanego społeczeństwa obywatelskiego. **Dołącz do nas już dziś!**

Kalendarium:

II-IV 2021

- Stworzenie koncepcji i przeprowadzenie badania⁴ na temat znajomości Celów Zrównoważonego Rozwoju przez Polaków, którego wyniki dały impuls do stworzenia ogólnopolskiej kampanii edukacyjnej.

V-VIII 2021

- Prace nad pomysłem na kampanię Dobre Cele, która w prosty sposób wytłumaczy, czym są Cele Zrównoważonego Rozwoju. Analiza ponad 150 raportów i 500 wskaźników w celu wyboru najważniejszych zagadnień dla Polski. Poszukiwanie partnerów.

IX 2021

- Oficjalny start Dobrych Celów w Światowym Dniu Działania. Uruchomienie portalu www.dobrecele.pl i dotarcie do 60 tysięcy osób w ciągu pierwszego tygodnia kampanii.

CEL 10: TRAKTUJ WSZYSTKICH SPRAWIEDLIWIE

Dlaczego to jest ważne?

Choć ustawa o równym traktowaniu wprowadza jasny zakaz dyskryminacji, w praktyce niemal 2,5 mln Polek i Polaków uznaje się za osoby należące do grupy społecznej, która czuje się gorzej traktowana. Najczęściej odczuwamy dyskryminację ze względu na światopogląd, złą sytuację materialną, pochodzenie, pleć, stan zdrowia oraz wiek, choć na większość z tych czynników nie mamy wpływu.

Statystyki dla Polski

- 6,5%** POLEK I POLAKÓW POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA CZUJE SIĘ DYSKRYMINOWANYCH
- 28%** POLEK I POLAKÓW UWAGA, ŻE W NASZYM KRAJU WSZYSTCY SĄ RÓWNI WOBEC PRAWA
- 64%** POLEK I POLAKÓW PONIŻEJ 20 ROKU ŻYCIA STOSUJE MOWĘ NIENAWIŚCI WOBEC GRUP MNIJSZOŚCIOWYCH

Co musi się zmienić?

Dyskryminacja jest jednym z motorów nierówności, a oba zjawiska wpływają negatywnie na sytuację społeczną, rozwój gospodarczy oraz dostęp do edukacji, kultury czy służby zdrowia. Każdy z nas jest inny, ma odmienną historię, wspomnienia i doświadczenia, a w różnorodności drzemie ogromny potencjał. Walczmy ze stereotypami, uprzedzeniami i dyskryminacją, w tym z mową nienawiści, które najczęściej biorą się z niezrozumienia i niewiedzy, oraz wspierajmy osoby z grup mniejszościowych.

Sprawdź się!

TAK ☐ NIE ☐	☐ Czy reagujesz na mowę nienawiści w codziennym życiu?	TAK ☐ NIE ☐	☐ Czy znasz osoby innej narodowości/wyznania/orientacji seksualnej?
☐	☐ Czy zwracasz uwagę na to, czy język, którym się posługujesz, nikogo nie dyskryminuje?	☐	☐ Czy poszerzasz swoją wiedzę na temat osób z grup mniejszościowych i ich potrzeb?
☐	☐ Czy zgłaszasz w Internecie treści, które naruszają czyjeś dobra?	☐	☐ Czy wspierasz osoby z dyskryminowanych grup społecznych jako darczyńca?
☐	☐ Czy biorąc udział w dyskusjach internetowych pamiętasz o kulturze osobistej i szacunku do drugiego człowieka?	☐	☐ Czy wspierasz osoby z dyskryminowanych grup społecznych jako wolontariusz?
☐	☐ Czy przeciwstawiasz się powielanym stereotypom i uprzedzeniom?		
☐	☐ Czy potrafisz spokojnie rozmawiać z osobami o odmiennych poglądach?		

CZAS NA TWÓJ RUCH WIĘCEJ NA STRONIE: www.dobrecele.pl

Odwiedź naszą stronę,
aby dowiedzieć się,
dlaczego każdy z 17
Celów jest ważny i co
musi się zmienić, aby
osiągnąć je w Polsce!

X 2021-I 2022

- Promocja kampanii w Internecie oraz na konferencjach. Pierwszy spot edukacyjny wyświetlany w warszawskiej komunikacji miejskiej.

II 2022

- Wirtualny Zjazd Partnerów Kampanii zorganizowany dzięki współpracy z Fundacją BNP Paribas.

III-IX 2022

- Wystawa edukacyjna Dobrych Celów odwiedza polskie miasta, m.in. Warszawę, Kielce, Poznań oraz Łódź. Na www.dobrecele.pl opublikujemy kolejne lokalizacje!

V-IX 2022

- Prace nad *Inspirownikami* dla samorządów lokalnych oraz organizacji pozarządowych.

IX 2022

- Publikacja *Inspirownika dla samorządów lokalnych*.

Co przyniesie przyszłość?

X/XI 2022

- Publikacja *Inspirownika dla organizacji pozarządowych*.

I 2023

- Publikacja książki dla dzieci o Celach Zrównoważonego Rozwoju.

O Kampanii 17 Celów

Kampania 17 Celów mobilizuje polski sektor prywatny do podjęcia działań na rzecz realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju i wykorzystania płynących z tego szans biznesowych.

Kampania prowadzona jest w **szerokim partnerstwie** firm i instytucji (w 2022 roku liczącym około 900 organizacji) i jest przykładem tego, jak w praktyce może wyglądać międzysektorowa współpraca na rzecz Agendy 2030. Portal Kampanii stanowi centrum wiedzy online o Celach Zrównoważonego Rozwoju dla polskiego biznesu.

W 2022 roku trwa VI edycja Kampanii 17 Celów, a hasłem przewodnim są **partnerstwa przyszłości**, do których oprócz przedsiębiorstw zapraszamy także **samorządy lokalne**.

---

⁵ WUF Bulletin, 3 July 2022, https://enb.iisd.org/sites/default/files/2022-07/wuf11_summary.pdf, [dostęp: 1.09.2022].

Każda organizacja, która chce działać na rzecz Celów Zrównoważonego Rozwoju może włączyć się w Kampanię 17 Celów poprzez:

- obliczenie własnego wpływu, przy wykorzystaniu **Barometru Wpływu**,
- zgłoszenie dobrej praktyki do **bazy dobrych praktyk**,
- dołączenie do jednej z **inicjatyw** spod parasola Kampanii 17 Celów.

Firmy – liderów zrównoważonego rozwoju – zapraszamy do współpracy branżowej oraz **partnerstwa** w Kampanii.

O Inspirowniku

W ostatnich latach Cele Zrównoważonego Rozwoju zyskują coraz większą popularność wśród szerokiego grona interesariuszy, w tym samorządów. Można było to zauważyć chociażby w trakcie 11. Sesji Światowego Forum Miejskiego (ang. *World Urban Forum 11*, WUF 11), najważniejszego międzynarodowego wydarzenia poświęconego sprawom miejskim, które w czerwcu 2022 roku odbyło się w Katowicach. Jak zauważyli uczestnicy WUF 11, „**globalny wyścig w kierunku realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju zostanie rozstrzygnięty w miastach i zostanie rozstrzygnięty już wkrótce**”⁵. W kontekście działań samorządów, SDGs to jednak nie tylko Cel 11., czyli zrównoważone miasta i społeczności. Każdy z 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju zawiera zadania, które są w bezpośredni sposób

związane z obowiązkami samorządów – dlatego zrealizowanie Agendy 2030 zależy w dużej mierze właśnie od działań podejmowanych na poziomie lokalnym.

Aby działać, trzeba wiedzieć **czym są Agenda 2030 i Cele Zrównoważonego Rozwoju**. Dlatego pierwszy rozdział publikacji to wiedza w pigułce – lektura obowiązkowa szczególnie dla tych, którzy z tymi koncepcjami stykają się po raz pierwszy.

W drugim rozdziale Inspirownika mówimy o **roli samorządów lokalnych w realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju**, a którą można przedstawić za pomocą trzystopniowego procesu. Pierwszym etapem jest **budowanie świadomości mieszkańców na temat Agendy 2030** – to właśnie temu zagadnieniu poświęcamy większość niniejszej publikacji. Bez informowania, a następnie edukacji i zaangażowania mieszkańców w realizację SDGs, kolejne etapy procesu nie zakończą się powodzeniem.

Trzeci rozdział publikacji został poświęcony poradom na temat budowania świadomości – nie skupiamy się w nim jedynie na teorii, ale łączymy ją z praktyką. W *Inspirowniku* znajduje się **40 dobrych praktyk** z kraju i ze świata, pomysłów gotowych do wdrożenia we **wszystkich samorządach lokalnych: gminach wiejskich, gminach miejsko-wiejskich, gminach miejskich, a także miastach na prawach powiatu. Do korzystania z rozwiązań zachęcamy także wszystkie osoby pracujące w wyżej wymienionych urzędach i w jednostkach im podległych**. Żaden z samorządów nie jest zbyt mały, aby móc przyczynić się do osiągnięcia Celów Zrównoważonego Rozwoju! Aby nieco ułatwić to zadanie, wskazujemy również, jak w komunikacji z mieszkańcami mogą pomóc darmowe materiały przygotowane w ramach **kampanii edukacyjnej Dobre Cele**.

W ostatnim rozdziale opracowania przybliżamy temat partnerstwa – niezbędnego elementu w realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju. Podpowiadamy jakie

sojusze warto nawiązać i jak je budować, aby przyniosły jak największe korzyści wszystkim partnerom.

W Inspirowniku znajdują się treści różnego rodzaju, które dla ułatwienia oznaczamy w następujący sposób:

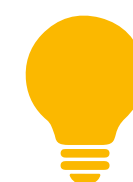
Okiem Eksperta – artykuły i wypowiedzi ekspertów.

Czy wiesz, że... – ciekawostki oraz dodatkowe informacje.

Dowiedz się więcej! – linki do źródeł poszerzających wiedzę nt. danego zagadnienia.

Dobra praktyka – opis działań samorządów z Polski i świata, którymi warto się zainspirować.

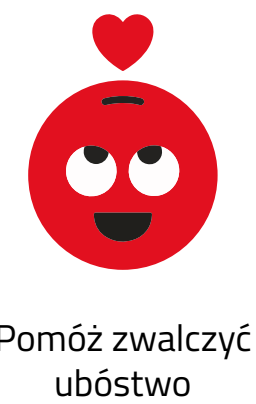

Dobre Cele – przykłady wykorzystania kampanii edukacyjnej Dobre Cele w procesie budowania świadomości mieszkańców.

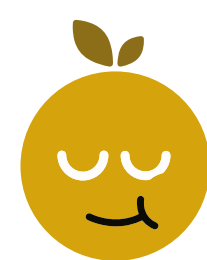

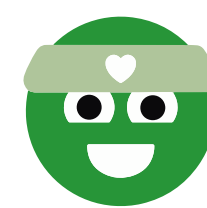
Cele Zrównoważonego Rozwoju i Dobre Cele⁶

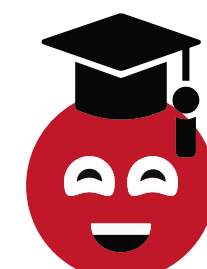
Pomóż zwalczyć ubóstwo

Jedz lepiej

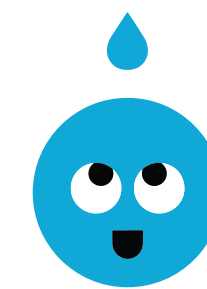
Dbaj o zdrowie

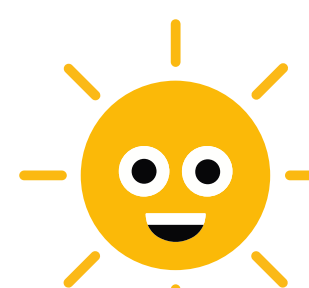
Ucz się i innych

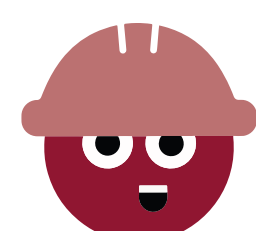
Dąż do równouprawnienia

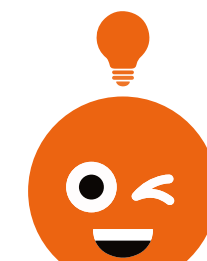
Oszczędzaj wodę

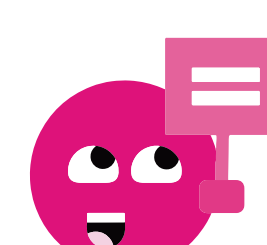
Korzystaj z energii odnawialnej

Wspieraj godną pracę

Stawiaj na innowacje

Traktuj wszystkich sprawiedliwie

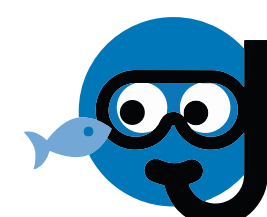
Dbaj o swoje otoczenie

Kupuj z głową

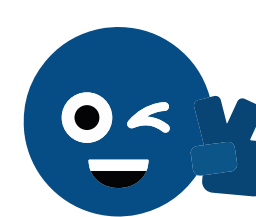
Działaj na rzecz klimatu

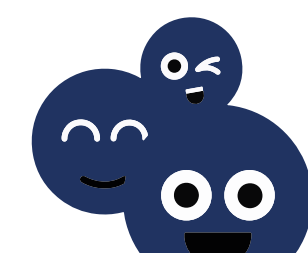
Dbaj o rzeki i Bałtyk

Kochaj naturę

Przestrzegaj prawa

Działaj z innymi

⁶The Good Life Goals by Futerra Sustainability Communications Ltd and 10-Year Framework of Programmes on Sustainable Lifestyles and Education Programme is licensed under CC-BY-ND 4.0

I. AGENDA 2030 I CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

W PIGUŁCE

Czym są Agenda 2030 i Cele Zrównoważonego Rozwoju?

Nowy rozdział w historii zrównoważonego rozwoju otworzył się w 2015 roku. W pierwszej połowie roku podpisano Porozumienie paryskie, czyli międzynarodowy traktat dotyczący zmian klimatu. Z kolei na jesieni 2015 roku. Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych przyjęło rezolucję (zbiorową uchwałę) i ogłosiło **Agendę 2030**, której sercem są **Cele Zrównoważonego Rozwoju**. Dzięki uzgodnieniu przez społeczność międzynarodową długoletnich zobowiązań środowiskowych, społecznych i ekonomicznych możemy być pierwszym pokoleniem, które odniesie sukces w walce z ubóstwem, a jednocześnie ostatnim, które ma szansę ocalić planetę.

CZY WIESZ, ŻE...

Cele Zrównoważonego Rozwoju to po angielsku **Sustainable Development Goals**, w skrócie **SDGs** – posługujemy się nim także w *Inspirowniku*. Popularne określenia to również Cele Globalne (the Global Goals) oraz **17 Celów**.

Cele Zrównoważonego Rozwoju, do których zrealizowania do 2030 roku zobowiązały się wszystkie 193 kraje członkowskie ONZ, są wielkim krokiem naprzód w porównaniu do poprzedzających je Milenijnych Celów Rozwoju (Millennium Development Goals, MDGs). MDGs obejmowały 8 celów i 21 zadań, nad którymi świat pracował w latach 2000-2015. Skupiały się przede wszystkim na aspektach społecznych i były skierowane do krajów rozwijających się. Natomiast Agenda 2030 jest znacznie szersza i ambitniejsza – do osiągnięcia mamy aż **17 Celów** przekładających się na **169 konkretnych zadań**.

Odmienny był również proces konsultacji dokumentu – rezolucji Przekształćmy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030, który tym razem nie odbył się za zamkniętymi drzwiami. Aby wsłuchać się w głos społeczeństwa, ONZ przez ponad 2 lata przeprowadziła 11 sesji tematycznych, 83 konsultacje krajowe oraz ankiety od drzwi do drzwi, inicjując intensywny dialog społeczny i angażując **interesariuszy, w tym przedstawicieli samorządów oraz społeczeństwo obywatelskie**, z całego świata.

Jednym ze słów-kluczy, które pomagają w zrozumieniu koncepcji Celów Zrównoważonego Rozwoju, jest **współzależność**. Decyzje podejmowane na odległym kontynencie mogą mieć ogromny wpływ na ludność i środowisko na innym. Nie ma pokoju, jeśli ludzie są głodni. Nie ma edukacji, jeśli dzieci są otoczone bronią. Właśnie dlatego 17 Celów nie można traktować jak oddzielnych inicjatyw, a uwzględnienie wzajemnych powiązań i niepodzielności jest niezbędne do ich osiągnięcia. Poniższe przykłady ilustrują, dlaczego próba rozdzielania poszczególnych SDGs nie prowadzi do osiągnięcia zamierzonych efektów oraz jak istotne jest holistyczne podejście.

Pandemia COVID-19 miała negatywny wpływ na postępy w realizacji wielu Celów, nie tylko Celu 3., bezpośrednio związanego ze zdrowiem. W 2020 roku, po latach pozytywnych zmian, odnotowano wzrost skrajnego ubóstwa w wielu regionach świata (Cel 1.). Zamknięcie szkół w trakcie lockdownów miało krótko- i długoterminowy wpływ nie tylko na edukację (Cel 4.), ale także na samopoczucie i zdrowie uczniów i studentów (Cel 3.). Z kolei agresja Rosji na Ukrainę w 2022 roku powoduje regres nie tylko w zakresie Celu 16., ale znacząco wpływa na

? CZY WIESZ, ŻE...

Cele Zrównoważonego Rozwoju tworzą nierozdzielalną całość – dlatego bardzo często przedstawia się je w formie okręgu, którego struktura nie może być naruszona.

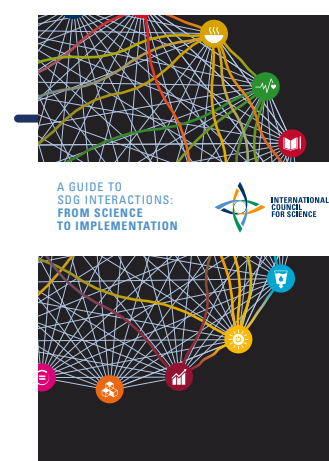
bezpieczeństwo żywnościowe (Cel 2.), bezpieczeństwo energetyczne (Cel 7.), czy poszerzenie luki finansowej Oficjalnej Pomocy Rozwojowej (ang. Official Development Assistance, ODA), czyli różnicy między zapotrzebowaniem a wysokością środków faktycznie przekazywanych krajom rozwijającym się (Cel 17.).

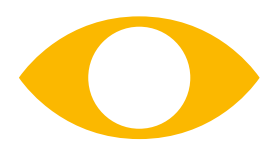
Ze względu na liczne i skomplikowane zależności globalne, raz osiągnięte Cele lub zrealizowane zadania nie gwarantują, że sytuacja z jakiegoś powodu nie ulegnie pogorszeniu w przyszłości. Dlatego Cele Zrównoważonego Rozwoju warto traktować jak **drogowskaz**, który wyznacza odpowiedni kierunek, a nie jedynie metę. Agenda 2030 jasno wskazuje, że postęp musi służyć zaspokojeniu potrzeb społecznych, środowiskowych i gospodarczych w sposób kompleksowy i **zrównoważony**, czyli taki, który bierze pod uwagę możliwości planety i potrzeby przyszłych pokoleń. Takie podejście wymaga nowych sposobów działania i zaangażowania wszystkich stron we współpracę (temat partnerstwa rozwinie w ostatnim rozdziale Inspirownika). Zachęca też do **odkrywania powiązań między globalnymi trendami i lokalną rzeczywistością**, by następnie skupić się na oddolnych działaniach oraz obywatelach, a nie jedynie ich przywódcach.

DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ

- raport podsumowujący realizację MDGs **KLIK**
- tekst rezolucji ONZ Agenda 2030 **KLIK**
- synergie między poszczególnymi Celami **KLIK**
- Spillover Index: jak działania poszczególnych państw wpływają na realizację 17 Celów w innych krajach? **KLIK**

Czy Polska jest na dobrej drodze do realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju?

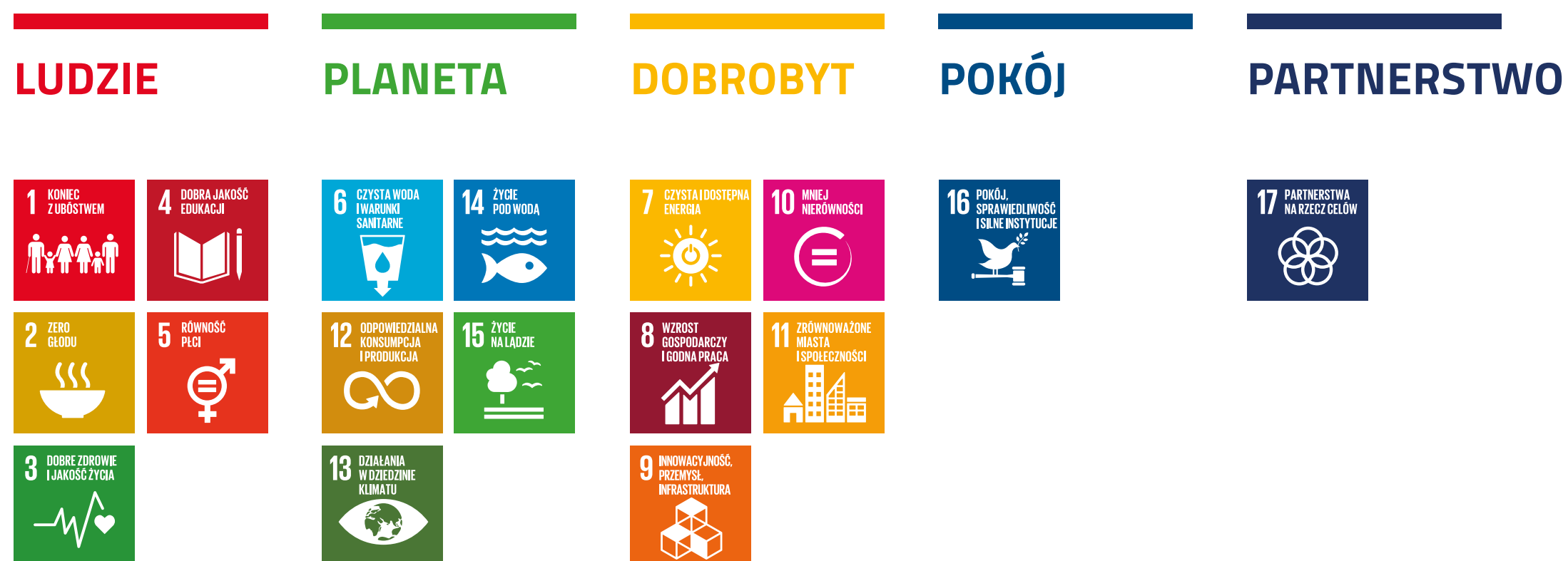

? CZY WIESZ, ŻE...

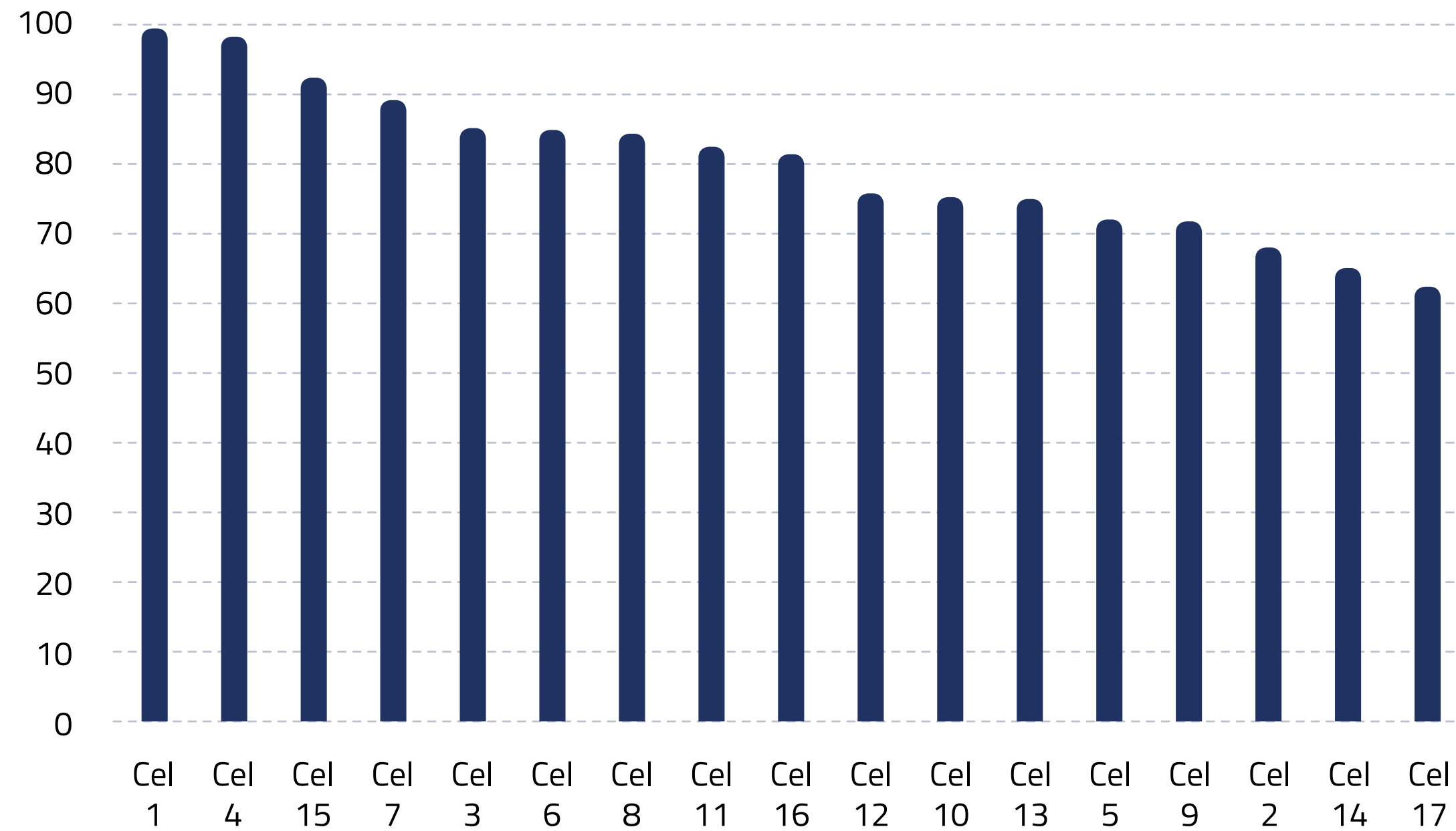
Cele Zrównoważonego Rozwoju dotyczą nie tylko środowiska naturalnego!

Cele Zrównoważonego Rozwoju określone w Agendzie 2030 obejmują bardzo szeroki zakres zagadnień zogniskowanych wokół pięciu obszarów: **ludzie, planeta, dobrobyt, pokój i partnerstwo**. Jak zatem możemy zmierzyć postęp w realizacji Celów, aby ocenić, czy Polska jest na dobrej drodze do wdrożenia Agendy 2030?

Narzędziem ułatwiającym pomiar rezultatów wdrażania 17 Celów łącznie i każdego z osobna jest **Globalny Indeks SDG**, oparty na około 100 wskaźnikach zrównoważonego rozwoju. Według najnowszych danych (na podstawie Sustainable Development Report 2022), **Polska zajmuje 12. miejsce na 163 kraje objęte badaniem, z wynikiem 80,5% realizacji Celów**. Aktualna wartość Globalnego Indeksu SDG dla Polski przewyższa średnią dla regionu – grupy krajów OECD, która wynosi 77,2%. Dla porównania w pierwszej edycji Globalnego Indeksu SDG z 2016 roku Polska zajmowała 38. miejsce (na 149 krajów), z realizacją Agendy 2030 na poziomie niespełna 70%.

Realizacja Celów Zrównoważonego Rozwoju w Polsce (%)

Źródło: Globalny Indeks SDG 2022.

Wyjaśnienie: Cel 1. Koniec z ubóstwem, Cel 2. Zero głodu, Cel 3. Dobre zdrowie i jakość życia, Cel 4. Dobra jakość edukacji, Cel 5. Równość płci, Cel 6. Czysta woda i warunki sanitarne, Cel 7. Czysta i dostępna energia, Cel 8. Wzrost gospodarczy i godna praca, Cel 9. Innowacyjność, przemysł, infrastruktura, Cel 10. Mniej nierówności, Cel 11. Zrównoważone miasta i społeczności, Cel 12. Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja, Cel 13. Działania w dziedzinie klimatu, Cel 14. Życie pod wodą, Cel 15. Życie na lądzie, Cel 16. Pokój, sprawiedliwość, silne instytucje, Cel 17. Partnerstwa na rzecz celów.

⁷ W Dashboard SDG największe wyzwania sygnalizuje kolor czerwony. Pomarańczowy i żółty wskazują odpowiednio na znaczne oraz pewne wyzwania w ramach niektórych obszarów danego Celu. Z kolei kolor zielony oznacza pełną realizację tj. osiągnięcie Celu w jego wszystkich aspektach.

Biorąc pod uwagę stopień realizacji poszczególnych Celów, według Globalnego Indeksu SDG 2022 **Polska osiągnęła najlepsze wyniki w ramach Celu 1. Koniec z ubóstwem (99,9%)**, m.in. ze względu na niską stopę ubóstwa, oraz w ramach **Celu 4. Dobra jakość edukacji (98,8%)** – dzięki wysokiemu poziomowi uczestnictwa w nauczaniu zorganizowanym przed rozpoczęciem obowiązkowego szkolnego, dobrym wynikiem w międzynarodowym badaniu PISA (oceniającym umiejętności uczniów) oraz wysokiemu odsetkowi osób z wykształceniem wyższym. Natomiast **najniższy poziom realizacji dotyczy Celu 14. Życie pod wodą (64,2%)**, ze względu na wysoki poziom eksploatacji zasobów rybnych i wysoki stopień zanieczyszczenia wód, oraz **Celu 17. Partnerstwa na rzecz celów (62,9%)**, w związku z niewzrastającym poziomem finansowania pomocy rozwojowej dla krajów najuboższych i rozwijających się.

CZY WIESZ, ŻE...

Stopień realizacji 17 Celów różni się na poziomie globalnym, regionalnym i lokalnym!

Globalnemu Indeksowi SDG towarzyszy **Dashboard SDG** – narzędzie wskazujące za pomocą ikon sygnalizacji świetlnej na Cele, które wymagają szczególnej uwagi ze względu na obszary pominięte w ich wdrażaniu (niezależnie od ogólnego wyniku ich realizacji). W Polsce według Dashboardu SDG 2022 „czerwone światło” otrzymały, poza wymienionymi wyżej Celem 14. Życie pod wodą oraz Celem 17. Partnerstwa na rzecz celów, SDGs dotyczące energii (Cel 7.) oraz klimatu (Cel 13.) – ze względu na niekorzystne wyniki Polski w obszarach związanych z wykorzystaniem energii

ze źródeł odnawialnych oraz ograniczaniem emisji CO2. Natomiast Cele dotyczące walki z ubóstwem (Cel 1.) oraz ochrony różnorodności biologicznej na lądzie (Cel 15.) uzyskały „zielone światło”, co oznacza, że ich realizacja jest bliska 100% w każdym z aspektów.

Źródło: SDG Dashboard and Trends for Poland 2022

Globalny Indeks SDG informuje o stopniu realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju w Polsce i pozostałych krajach na świecie. Warto również **obserwować postęp Polski w osiągnięciu 17 Celów od momentu przyjęcia Agendy 2030 w porównaniu do krajów Unii Europejskiej.**

⁸ Dane Eurostatu dot. postępu w ramach Celu 3. Dobre zdrowie i jakość życia uwzględniają tylko częściowo wpływ COVID-19.

Według wyliczeń Eurostatu z 2022 roku, w okresie 2015-2021 Polska (w odniesieniu do sytuacji wyjściowej kraju w chwili przyjęcia Agendy 2030) na tle Unii Europejskiej osiągnęła największy postęp w eliminacji ubóstwa (Cel 1.). Zdecydowany krok naprzód uczyniono także w zapewnieniu zdrowego życia (Cel 3.)⁸ i rozwoju zrównoważonych miast w skali kraju (Cel 11.). Jednocześnie w tym samym okresie wystąpił w Polsce regres w realizacji Celów dotyczących różnorodności biologicznej na lądzie (Cel 15.), bezpieczeństwa żywności i żywienia (Cel 2.), zrównoważonej konsumpcji i produkcji (Cel 12.) oraz czystej energii (Cel 7.). W odniesieniu do średniej UE-27 w Polsce odnotowano największą poprawę w realizacji Celu 10. Mniej nierówności, tj. postęp większy o ponad 40%

Postępy Polski w realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju w latach 2015-2021.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Eurostatu.

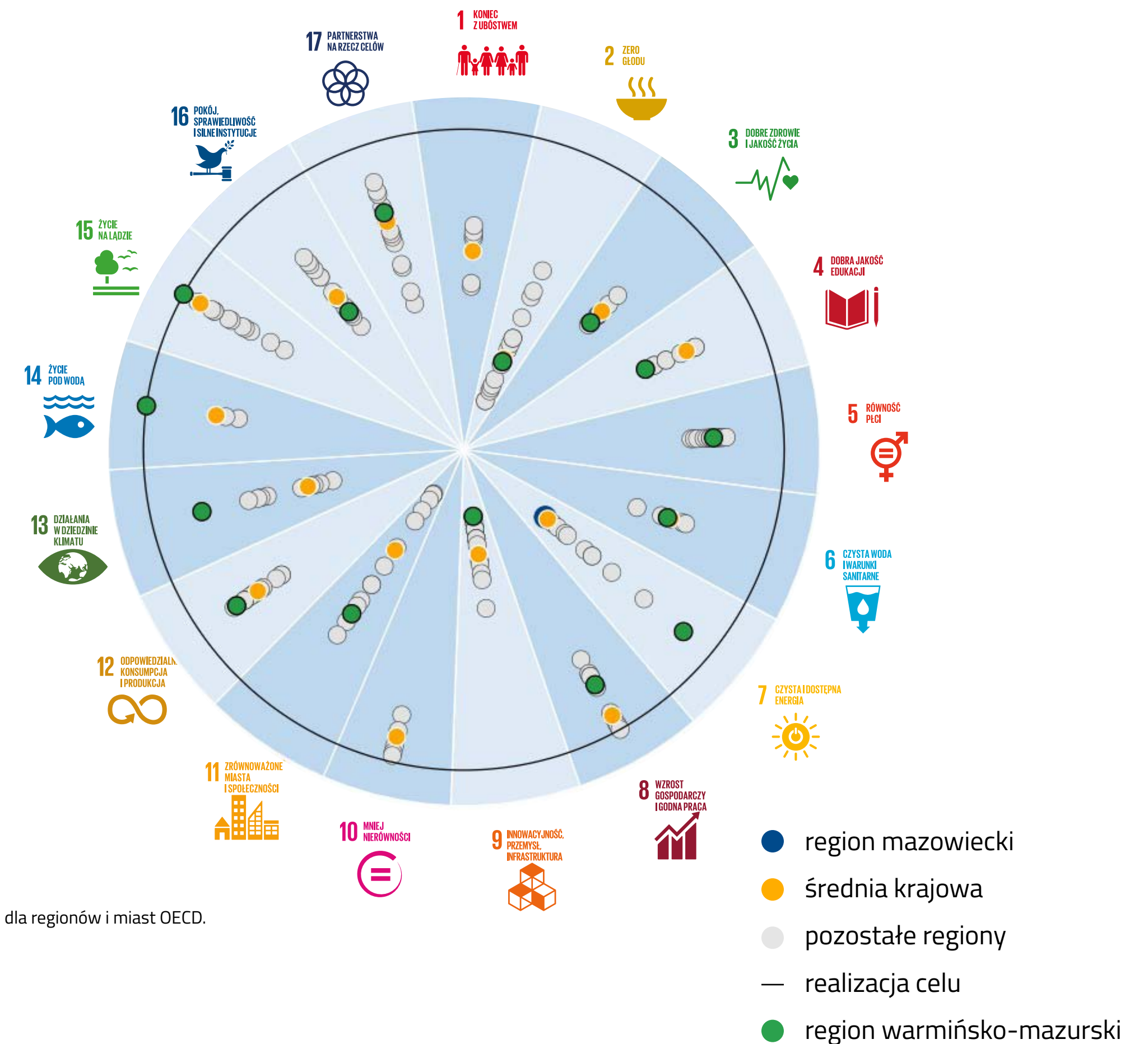
w porównaniu do średniej dla krajów Unii. Z kolei najmniejsze zaawansowanie w porównaniu ze średnią UE-27 Polska odnotowała w realizacji Celu 13. Działania w dziedzinie klimatu (mniejsze o średnio ponad 60%). Niemniej w odniesieniu do sytuacji wyjściowej w 2015 roku Polska poczyniła pewien postęp w realizacji Celu 13. w ciągu ostatnich lat (na poziomie 2%).

Pogłębione analizy dotyczące wyników i postępów Polski w realizacji Celów Agendy 2030 dostępne są w cyfrowych raportach GUS z cyklu Polska na drodze zrównoważonego rozwoju, publikowanych co roku pod adresem raportsdg.stat.gov.pl.

Osiągnięcie Celów Zrównoważonego Rozwoju zależy od zaangażowania interesariuszy i współpracy na każdym szczeblu, nie tylko na poziomie globalnym i krajowym. **Według Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) zrealizowanie co najmniej 105 zadań Agendy 2030 (spośród 169) wymaga podjęcia działań na poziomie regionalnym i lokalnym.** Należą do nich m.in. zadania pozostające w zakresie kompetencji samorządów lokalnych (np. usługi publiczne) czy powiązane z polityką regionalną kraju. Dlatego w Agendzie 2030 zachęca się do śledzenia postępów wdrażania Celów również na poziomie subkrajowym.

Jak ocenić, czy polskie regiony są na dobrej drodze do realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju? Częściowej odpowiedzi na to pytanie udziela kolejny, opracowany przez OECD, **Indeks SDG dla regionów i miast OECD – wykorzystywany do pomiaru realizacji celów Agendy 2030 w regionach i miastach.** Narzędzie opiera się na około 60 wskaźnikach zrównoważonego rozwoju i pozwala ocenić stopień realizacji poszczególnych Celów na poziomie regionalnym i lokalnym w krajach OECD, w tym w Polsce. **Wyniki Indeksu dla regionów i miast OECD wskazują na duże zróżnicowanie polskich regionów pod względem dystansu, który dzieli je od osiągnięcia poszczególnych Celów.**

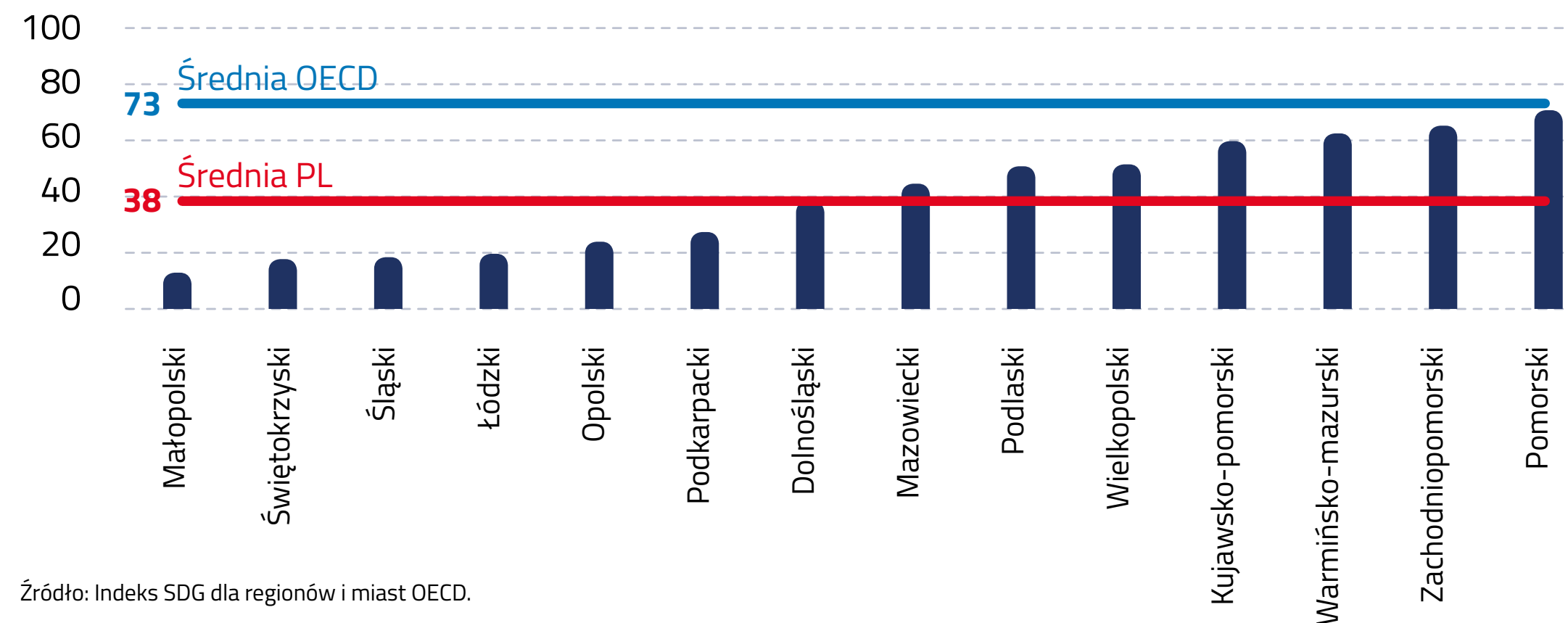
Realizacja Celów Zrównoważonego Rozwoju w polskich regionach.

Zróżnicowanie międzyregionalne w Polsce w realizacji Agendy 2030 pokazuje przykład Celu 11. Zrównoważone miasta i społeczności. Najniższą wartość wskaźnika dla tego Celu osiąga region małopolski – 13%. Z kolei w regionie pomorskim realizacja Celu 11. jest na najwyższym poziomie w kraju – 71%. Jednocześnie żaden polski region nie osiągnął średniej dla krajów OECD wynoszącej 73%.

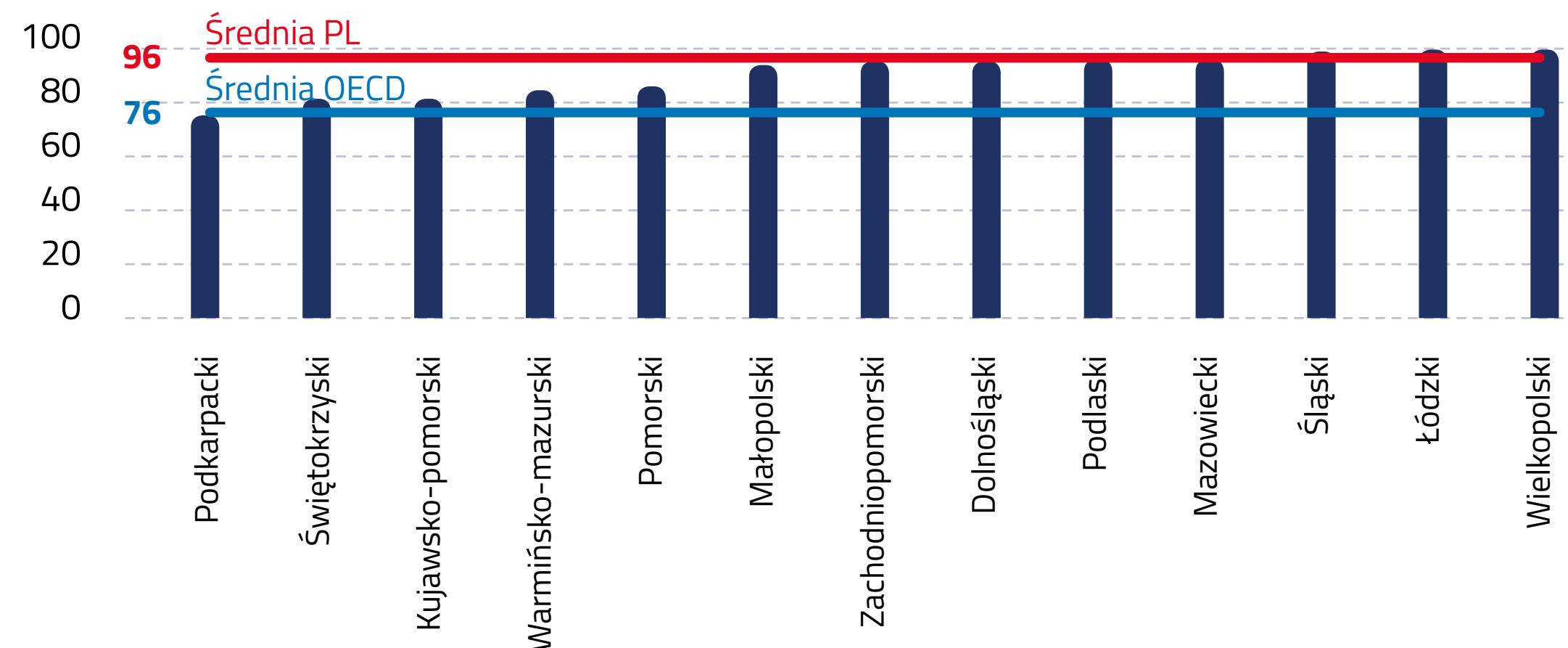
Inaczej w polskich regionach prezentują się wyniki realizacji Celu 8. Wzrost gospodarczy i godna praca. Najniższą wartość wskaźnika dla tego Celu osiąga w Polsce region podkarpacki – 76%, co jest równoważne średniej dla krajów OECD. Pozostałe regiony plasują się powyżej średniej dla OECD, a dwa z nich osiągają wartość indeksu bliską 100% (przy czym dane OECD nie obejmują okresu pandemii). W rezultacie wartość Indeksu realizacji Celu 8. dla Polski wynosi 96% i jest wyższa od średniej dla krajów OECD.

Realizacja Celu 11. Zrównoważone miasta i społeczności w polskich regionach (%)

Źródło: Indeks SDG dla regionów i miast OECD.

Realizacja Celu 8. Wzrost gospodarczy i godna praca w polskich regionach (%)

Źródło: Indeks SDG dla regionów i miast OECD.

Ponieważ zróżnicowanie regionalne i wewnątrzregionalne jest w Polsce większe niż średnio w krajach OECD, Główny Urząd Statystyczny rozpoczął prace nad rozwojem własnego narzędzia do śledzenia postępów w osiągnięciu Celów Zrównoważonego Rozwoju przez polskie regiony. Narzędzie umożliwi uchwycenie specyfiki regionalnej, a tym samym dokładniejszy pomiar realizacji Agendy 2030 na poziomie niższym niż krajowy. Projekt opracowania narzędzia jest realizowany z udziałem różnych grup interesariuszy z sektora publicznego, prywatnego oraz non-profit.

? CZY WIESZ, ŻE...

Podobne projekty oraz narzędzia, które mają wspierać miasta i gminy w monitorowaniu postępów realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju powstały także w innych krajach, m.in. w:

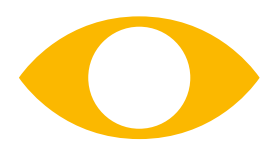
- w Brazylii **KLIK**
- w Niemczech **KLIK**
- we Włoszech **KLIK**
- w Hiszpanii **KLIK**
- w Holandii **KLIK**

DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ

- Sustainable Development Report 2022 **KLIK**
- Globalny Indeks SDGs **KLIK**
- profil Polski w Globalnym Indeksie SDGs **KLIK**
- Cyfrowy raport GUS nt. realizacji Agendy 2030 w Polsce **KLIK**
- realizacja SDGs w Unii Europejskiej **KLIK**
- Indeks SDGs dla regionów i miast OECD **KLIK**
- Measuring distance to the SDG targets – Poland 2022 **KLIK**
- Monitorowanie realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju w Polsce 2022 **KLIK**
- Polski raport VNR z 2018 r. **KLIK**

Dlaczego decyzje warto opierać na oficjalnych danych statystycznych?

Żyjemy w świecie, w którym jesteśmy zasypywani lawiną komunikatów. Ogromne ilości informacji i danych generowanych każdego dnia cechuje jednak zróżnicowana wiarygodność. Jak zatem odróżnić informacje wysokiej jakości od tych wadliwych czy wręcz – nieprawdziwych? Odpowiedź na to pytanie wydaje się tym bardziej istotna, gdy uświadomimy sobie, że w oparciu o dostępne nam informacje podejmujemy decyzje, wyznaczamy cele i planujemy działania. Wybór źródeł, z których czerpiemy wiedzę, może mieć zatem poważne konsekwencje w przyszłości.

Aby podejmowane decyzje były jak najbardziej trafne, powinniśmy opierać je nie na przekonaniach, opiniach czy poglądach, ale na wiarygodnych danych odzwierciedlających fakty. Z pomocą przychodzi nam statystyka publiczna, dostarczająca rzetelnych, obiektywnych i systematycznych informacji, wśród których znajdziemy wiadomości o sytuacji ekonomicznej, demograficznej, społecznej oraz o środowisku naturalnym.

Za wyborem polskiej statystyki publicznej, jako najbardziej wiarygodnego źródła danych posiadających status oficjalnych danych statystycznych, przemawia fakt, że jest ona częścią światowego systemu statystycznego ONZ, a także systemu OECD i Europejskiego Systemu Statystycznego (European Statistical System, EES). Systemy te stosują wspólne zasady i standardy, co zapewnia

wysoką jakość i porównywalność oficjalnych danych statystycznych na poziomie międzynarodowym. Jako część ESS, polska statystyka publiczna kieruje się przede wszystkim wymaganiami i zaleceniami określonymi w następujących dokumentach:

- **Fundamentalne Zasady Statystyki Oficjalnej,**
- **Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 223/2009 z dnia 11 marca 2009 roku w sprawie statystyki europejskiej,**
- **Deklaracja Jakości Europejskiego Systemu Statystycznego,**
- **Zalecenia Grupy wiodących ekspertów ds. jakości (LEG),**
- **Europejski Kodeks Praktyk Statystycznych.**

Dane statystyki publicznej od informacji statystycznych pochodzących z nieoficjalnych źródeł odróżnia wysoka jakość (weryfikowana w oparciu o ustalone kryteria) oraz stałe doskonalenie. Zgodnie z wytycznymi EES do oceny jakości danych stosuje się następujące kryteria:

1. przydatność – stopień, w jakim statystyka spełnia potrzeby swoich użytkowników;

2. dokładność – bliskość obliczeń lub oszacowań do wartości rzeczywistych;
3. terminowość i punktualność – czas pomiędzy dostępnością informacji a wydarzeniem lub zjawiskiem, jakie opisuje;
4. dostępność i przejrzystość – zbieżność rzeczywistej i planowanej daty dostarczenia danych;
5. porównywalność – możliwość zestawiania statystyk z różnych obszarów geograficznych, dziedzin lub okresów czasowych;
6. spójność – rezultat stosowania ujednoczonych klasyfikacji i metodologii.

Dostęp do danych wynikowych badań statystycznych statystyki publicznej jest powszechny i bezpłatny. Bogaty zbiór informacji znajdziemy w Portalu Informacyjnym GUS pod adresem stat.gov.pl. Wychodząc naprzeciw odbiorcom, GUS udostępniania statystyki dostosowane do zróżnicowanych potrzeb użytkowników, np. szeregi danych na potrzeby analityczne są publikowane w bazach danych i plikach Excel, a wnioski z badań znajdują się w publikacjach analitycznych.

Skąd czerpać wiedzę na temat realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju?

Autorzy Agendy 2030 zachęcają kraje ONZ do monitorowania postępów w realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju na poziomie krajowym i niższych poziomach terytorialnych oraz do budowania narzędzi służącym monitorowaniu. Bez względu na poziom terytorialny Agenda 2030 kładzie nacisk na oparcie monitorowania na rzetelnych danych statystycznych. Podkreśla się przy tym, że tylko krajowe urzędy statystyczne są w stanie zapewnić trwałe mechanizm monitorowania Celów Zrównoważonego Rozwoju.

Główny Urząd Statystyczny przykłada dużą wagę do zaspokajania potrzeb i zobowiązań wobec krajowych i międzynarodowych użytkowników danych, które w przypadku obszaru zrównoważonego rozwoju są wyjątkowo złożone i zróżnicowane. Cele Zrównoważonego Rozwoju w Polsce są monitorowane przy

pomocy dwóch zestawów wskaźników: globalnego oraz krajowego.

- Zestaw globalny zawiera wskaźniki dobrane przez ONZ, a dane pozyskane dla Polski służą przede wszystkim agendum ONZ (np. WHO, FAO) i organizacjom międzynarodowym do porównań między krajami oraz do oceny postępów w skali całego świata i regionów. Jednocześnie zestaw globalny nie odzwierciedla problemów i wyzwań, przed którymi stoją poszczególne państwa.
- Zestaw krajowy zawiera wskaźniki wybrane przez GUS i ministerstwo do pomiaru polskich priorytetów zrównoważonego rozwoju. Dane z tego zestawu publikowane są na potrzeby analizy zmian w czasie i oceny postępów Polski w obszarach, które

stanowią specyficzne wyzwania dla kraju z punktu widzenia 17 Celów. Zestaw krajowy stosuje się przy opracowywaniu przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii corocznej publikacji pt. Monitorowanie realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju w Polsce, podsumowującej realizację SDGs na poziomie krajowym.

Dane dla obu zestawów wskaźników są publikowane i regularnie aktualizowane na zbudowanej przez GUS Platformie SDG (sdg.gov.pl) – powszechnie dostępnym statystycznym kompendium wiedzy nt. Agendy 2030.

Z myślą o użytkownikach poszukujących informacji opracowanych w postaci wniosków opartych o dane statystyczne, GUS oferuje cyfrowe Raporty SDG, które podsumowują osiągnięcia Polski we wdrażaniu 17 Celów z perspektywy statystycznej. Pierwszy Raport z tej serii – Raport 2020. Polska na drodze zrównoważonego rozwoju, dostępny na raportsdg.stat.gov.pl – został opublikowany z okazji 5-lecia Agendy 2030 we wrześniu 2020 roku, jako pierwsza cyfrowa, interaktywna publikacja GUS. Nowoczesna forma raportu zwiększyła jego dostępność dla użytkowników szczególnie w czasie pandemii, kiedy to Internet stał się głównym narzędziem komunikacji oraz pozwoliła na pozyskanie nowych odbiorców statystyki publicznej. Raporty publikowane są corocznie pod koniec września, a ich tematyka jest zróżnicowana i dotyczy różnorodnych aspektów zrównoważonego rozwoju.

Użytkownicy, którzy są zainteresowani informacjami nt. sytuacji społecznej, gospodarczej i środowiskowej (kluczowych obszarów zrównoważonego rozwoju) w Polsce, ale na niższych niż krajowy poziomach terytorialnych, mogą w nieograniczony sposób czerpać wiedzę z bogatego zestawu informacji, które systematycznie publikowane są na stronie głównej Portalu Informacyjnego GUS:

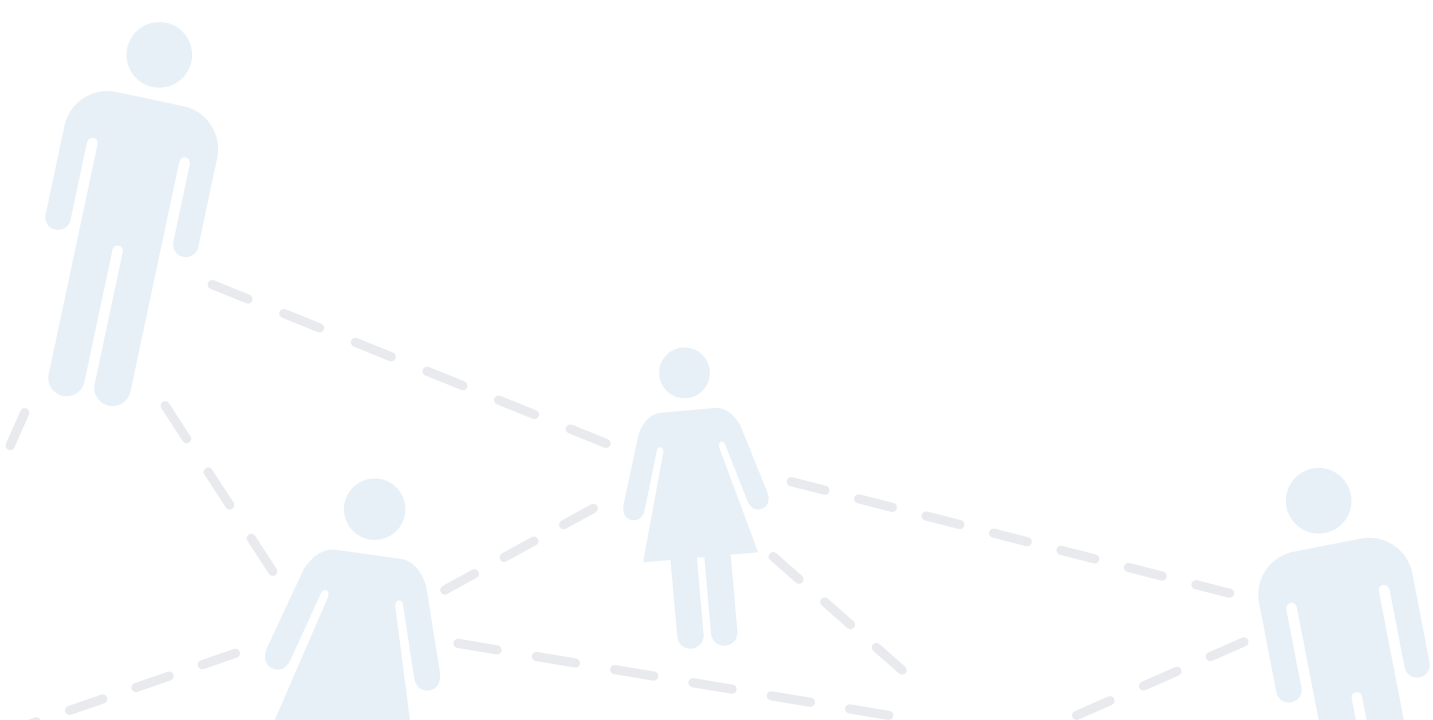
- zakładka *Statystyka regionalna* – stat.gov.pl/statystyka-regionalna,
- zbiorcze publikacje, np. *Rocznik Statystyczny Województw* – stat.gov.pl/obszary-tematyczne/roczniki-statystyczne/; *Regiony Polski* – [#### **tematyczne/inne-opracowania,**](https://stat.gov.pl/obszary-
</div><div data-bbox=)

- publikacje i opracowania nt. wybranego województwa: *Atlasy statystyczne województw* – stat.gov.pl/obszary-tematyczne/inne-opracowania/miasta-województwa,
- Działowe Bazy Wiedzy (obok *Atlasu regionów* użytkownicy w każdym z obszarów znajdą dane dla regionów lub województw) – swaid.stat.gov.pl,
- Bank Danych Lokalnych, który powstał z myślą o prezentowaniu danych na możliwie najniższych poziomach terytorialnych i zawiera informacje dla ponad trzydziestu obszarów statystycznych – bdl.stat.gov.pl,
- System STRATEG, który służy monitorowaniu polityk rozwoju w Polsce, m.in. w zakładce *Portret jednostki terytorialnej* oraz w zestawach wskaźników monitorujących strategię wojewódzkie i ponadregionalne – strateg.stat.gov.pl,
- System Monitorowania Usług Publicznych (SMUP), który dostarcza jednostkom samorządu terytorialnego informacji nt. usług publicznych na poziomie gminy (m.in. w zakresie ochrony środowiska, inwestycji i budownictwa, kultury i rekreacji) – smup.gov.pl.

Odpowiadając na zapotrzebowanie użytkowników na narzędzie, które umożliwiłoby monitorowanie postępów w realizacji 17 Celów na szczeblu niższym niż krajowy, GUS rozpoczął prace nad zestawem regionalnych wskaźników zrównoważonego rozwoju dla Polski. W efekcie konsultacji m.in. z samorządami, zestaw powstanie z myślą o szerokim gronie interesariuszy, w tym decydentach. Analogicznie do zestawu krajowego, przy budowie zestawu regionalnych wskaźników wykorzystane zostaną przede wszystkim mierniki pochodzące z oficjalnych statystyk (w tym z wyżej wymienionych baz), będących nieodzownym elementem planowania, podejmowania decyzji i wyznaczania Celów.

Jednocześnie ze względu na szeroki zakres SDGs, wykraczający poza zasoby informacyjne statystyki publicznej, do śledzenia postępów w realizacji Agendy 2030 GUS wykorzystuje również nietradycyjne źródła danych. Sięgając po nowe technologie, prowadzi prace w zakresie zastosowania teledetekcji satelitarnej do monitorowania m.in. zrównoważonej urbanizacji oraz dostępności przestrzeni publicznej i terenów zielonych (Cel 11. Zrównoważone miasta i społeczności).

II. SAMORZĄDY LOKALNE

A CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Jaką rolę odgrywają samorządy lokalne w realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju?

Rolę samorządów lokalnych w realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju można przedstawić za pomocą trzystopniowego procesu:

1 BUDOWANIE ŚWIADOMOŚCI

2 LOKALIZACJA

3 MONITOROWANIE POSTĘPÓW

1. BUDOWANIE ŚWIADOMOŚCI MIESZKAŃCÓW NA TEMAT CELÓW ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Budowanie świadomości jest pierwszym etapem procesu – jego pominięcie znacząco obniży szansę na powodzenie kolejnych kroków podejmowanych przez samorządy. Dlaczego? Ponieważ zakłada on nie tylko informowanie mieszkańców o przyjęciu Celów Zrównoważonego Rozwoju, ale przede wszystkim umożliwienie im aktywnego uczestnictwa w ich realizacji. Co więcej, element angażowania obywateli będzie niezwykle istotny na etapie lokalizacji SDGs: gdy mieszkańcy partycypują w procesie planowania, zwykle chętniej uczestniczą w etapach wdrażania oraz monitorowania. **Niniejszy *Inspirownik* skupi się właśnie na pierwszym kroku – pokażemy, w jaki sposób samorządy lokalne mogą budować świadomość swoich mieszkańców na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju.**

2. LOKALIZACJA CELÓW ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Lokalizacja Celów Zrównoważonego Rozwoju (z ang. SDGs localization) to proces definiowania i wdrażania strategii na poziomie lokalnym, w celu osiągnięcia globalnych (i krajowych) założeń Agendy 2030.

Miasta i gminy pełnią niezwykle ważną rolę we wdrażaniu Celów Zrównoważonego Rozwoju. Nie powinny być zatem postrzegane jedynie jako realizatorzy Agendy, ale przede wszystkim jako decydenci i katalizatory zmian. To właśnie szczebel lokalny jest tym, który najlepiej sprawdza się w powiązaniu globalnych Celów z potrzebami mieszkańców i realiami terytorialnymi. Pierwszym krokiem na tym etapie procesu powinno być **przeprowadzenie oceny lokalnych priorytetów oraz analiza istniejących programów i polityk, w celu określenia głównych potrzeb, luk oraz międzysektorowych powiązań.** Aby jak najlepiej zrealizować to zadanie oraz uwzględnić perspektywę wszystkich ważnych interesariuszy, działania

związane z lokalizacją SDGs powinny być prowadzone w **partnerstwie**. Ułatwi to także mobilizację zasobów, np. poprzez partnerstwa publiczno-prywatne czy współpracę z uczelniami wyższymi lub ośrodkami badawczymi (więcej na ten temat w ostatnim rozdziale Inspirownika).

DOBRA PRAKTYKA

Wiele miast, w tym polskich, zatrudnia specjalistów zajmujących się szeroko pojętym tematem zrównoważonego rozwoju. Niektóre samorzady idą o krok dalej i mają w swoich strukturach pracowników dedykowanych działaniom związanym z Celami Zrównoważonego Rozwoju. Przykładem jest m.in. fińskie Espoo, zatrudniające kierownika projektu ds. SDGs.

W 2021 roku jedynie 31% krajów (według danych pozyskanych w ramach dobrowolnego przeglądu krajowego wdrażania Celów – *Voluntary National Review, VNR*) wskazało na włączenie 17 Celów do planów lokalnych⁹. Także w Polsce mamy jeszcze wiele do zrobienia w tym zakresie. Aby wspierać realizację SDGs na poziomie lokalnym, działania muszą zostać skoordynowane na różnych szczeblach administracji, a plany i polityki powinny zostać oparte na odpowiednich zadaniach z Agendy 2030. **Zakorzenie Celów Zrównoważonego Rozwoju w lokalnych priorytetach oraz aktywnościach na poziomie społeczności sprawi, że Cele zyskają znaczenie i wymiar praktyczny – także w codziennym życiu obywateli.**

⁹ De Oliveira A., Progressing National SDGs Implementation: An independent assessment of the voluntary national review reports submitted to the United Nations High-level Political Forum in 2021, Ottawa: Cooperation Canada, 2022, [LINK](#), [dostęp: 1.09.2022].

DOBRA PRAKTYKA

Konkretnymi działaniami na rzecz lokalizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju w Polsce mogą się pochwalić m.in. Katowice (**KLIK**) oraz Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia (**KLIK**), które w 2022 roku opublikowały swoje raporty.

DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ

- Roadmap for localizing the SDGs **KLIK**
- How local and regional government associations bring the SDGs to life **KLIK**
- The SDGs – what local governments need to know **KLIK**

CZY WIESZ, ŻE...

***Voluntary Local Reviews (VLRs)*, czyli dobrowolne przeglądy lokalnego wdrażania Celów Zrównoważonego Rozwoju, dopełniają przeglądy krajowe i umożliwiają bardziej szczegółową ocenę postępów w realizacji Agendy 2030.**

VLRs przyczyniają się do zmanifestowania mandatu samorządów i społeczności lokalnych w osiągnięciu 17 Celów. Od 2017 roku opublikowano ponad 100 przeglądów przygotowanych przez władze lokalne i regionalne z ponad 30 krajów. **W tym zestawieniu wciąż nie ma żadnego raportu z Polski.**

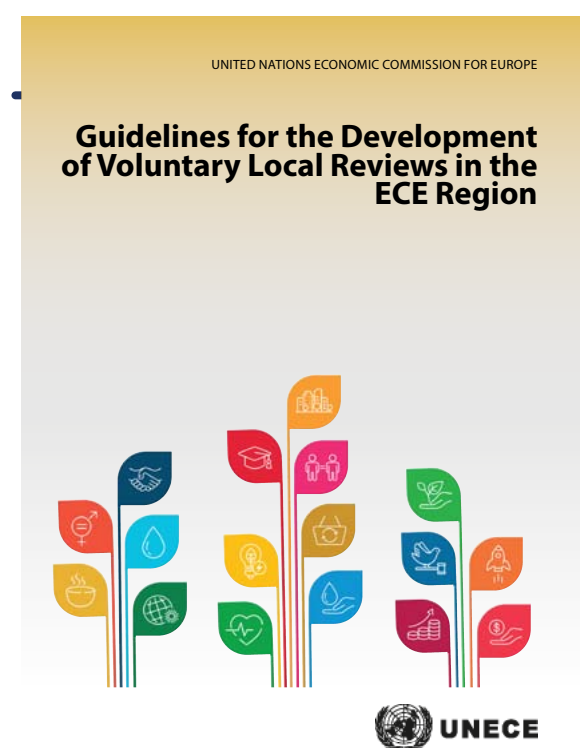
DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ

Zapoznaj się z opublikowanymi VLRs:

KLIK

Przewodniki i narzędzia nt. VLRs:

- UN Habitat & UCLG 2021 **KLIK**
- UNECE 2021 **KLIK**
- Komisja Europejska 2020 **KLIK**
- Local 2030 Toolbox **KLIK**
- Reference Framework for Sustainable Cities **KLIK**

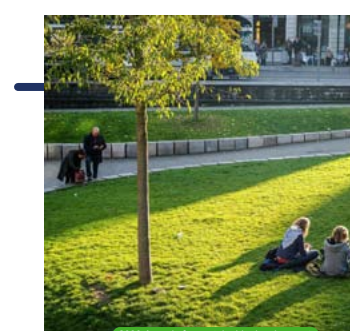
z regionalnymi urzędami statystycznymi oraz korzystanie z zasobów Głównego Urzędu Statystycznego, o czym piszemy więcej na stronie **13** oraz **53**.

Regularna ewaluacja planów działania pozwoli ocenić ich realny wpływ, skuteczność oraz – w razie potrzeby – umożliwi ich dostosowanie do zmieniającej się rzeczywistości i nowych, niespodziewanych wyzwań. Warto także upewnić się, że informacje zebrane w procesie ewaluacji na poziomie lokalnym zostaną później przekazane organom odpowiedzialnym za monitorowanie postępów realizacji SDGs na poziomie krajowym.

DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ

- Oficjalne statystyki SDGs - wskaźniki dla celów globalnych **KLIK**
- Oficjalne statystyki SDGs – wskaźniki dla priorytetów krajowych **KLIK**
- SDG monitoring and reporting for a local policy with impact **KLIK**

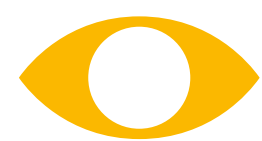
SDG monitoring and reporting for a local policy with impact
Inspiration for local governments (2022)
VVsg

3. MONITOROWANIE POSTĘPÓW W REALIZACJI CELÓW ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Aby móc śledzić postępy w realizacji zaplanowanych działań, już na etapie tworzenia planów należy uwzględnić ramy monitorowania. Przytaczając popularne w biznesie powiedzenie: **co zostanie zmierzone, zostanie zrobione**. Podejmowaniu efektywnych działań na poziomie samorządowym sprzyja zatem opracowanie zestawu wskaźników, które są powiązane z zadaniami Agendy 2030, ale jednocześnie uwzględnią lokalne realia i priorytety.

Wiele samorządów lokalnych nie posiada jednak odpowiednich mechanizmów gromadzenia danych na poziomie terytorialnym lub zasobów, które by to umożliwiły. Ponadto dostępne zbiory danych są niejednokrotnie niespójne z krajowymi systemami. Ogromnym wsparciem może być zatem współpraca

OKIEM EKSPERTA

Aldo Vargas Tetmajer, Koordynator krajowego punktu URBACT przy Związku Miast Polskich

Cele Zrównoważonego Rozwoju a strategia samorządów lokalnych

Wśród 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju do tematyki miejskiej i – szerzej – samorządowej nawiązuje bezpośrednio jedynie Cel 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu. Jednocześnie wszystkie pozostałe Cele są, w większym lub mniejszym stopniu, powiązane z politykami miejskimi. Miasta europejskie, w tym polskie, starając się wdrożyć 17 Celów, mają do dyspozycji różne sposoby działania.

Po pierwsze, Cele ustanowione globalnie stanowią ogólne ramy, wskazujące decydom samorządowym szerszy kontekst rozwoju i umożliwiające całościowe i spójne podejście do podejmowanych zadań. W tym zakresie samorządy lokalne wpisują SDGs w swoje strategie rozwoju lub uaktualniają je pod kątem Celów. Istotne w tym kontekście jest planowanie działań z uwzględnieniem perspektywy do 2030 roku.

Po drugie, wdrażanie SDGs na poziomie lokalnym wymaga zrozumienia, które z realizowanych w mieście lub gminie działań i polityk odpowiadają poszczególnym Celom. Z perspektywy samorządu, identyfikacja Celów Zrównoważonego Rozwoju w lokalnych politykach miejskich może przyczynić się do pełniejszego zrozumienia ich wartości i potencjału w odniesieniu do mieszkańców i użytkowników miasta, a także rozwoju całego obszaru.

Po trzecie, wpisanie Celów do strategii skutkuje koniecznością wskaźnikowej oceny miejskich i gminnych działań, która służy analizie danych dotyczących poziomu realizacji poszczególnych SDGs. Takie podejście pozwala dostrzec, które Cele są realizowane w pełni, a które w sposób niedostateczny. Z kolei ocena stanu wdrażania wybranych Celów na poziomie lokalnym umożliwia lepsze zrozumienie

CZY WIESZ, ŻE...

Jednym z ciekawych przykładów jest projekt URBACT Global Goals for Cities?

- Strona internetowa projektu URBACT **KLIK**
- Polska w projekcie URBACT **KLIK**

silnych i słabych stron polityk miejskich oraz poprawę działań w krótkiej i średniej perspektywie.

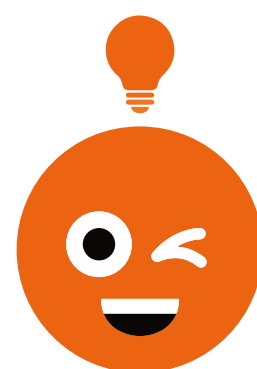
Po czwarte, wdrażanie SDGs może posłużyć jako mechanizm tworzenia związków pomiędzy wcześniej mało powiązаныmi planami i strategiami w mieście czy gminie. W tej roli Cele Zrównoważonego Rozwoju występują jako łącznik, który uspójnia ogół lokalnych polityk i pozwala wyjść poza zwyczajowe, silosowe podejście do ich projektowania i realizowania.

Po piąte, upublicznienie Celów na poziomie lokalnym daje sposobność do zaangażowania wielu interesariuszy i partnerów ważnych dla procesów rozwojowych w mieście czy gminie. Może stać się pretekstem do utworzenia platformy dialogu i wzajemnej wymiany wiedzy wewnątrz jednostki samorządu terytorialnego, a także całego obszaru miasta, gminy czy szerzej – regionu.

Po szóste, wraz z wdrażaniem Celów pojawia się możliwość podnoszenia świadomości i zaangażowania mieszkańców. Kampanie informacyjne są sposobem na pełniejszą realizację Celów na poziomie lokalnym przy jednoczesnym zwiększeniu zrozumienia przez mieszkańców tego, jak odnoszą się one do codziennego życia.

Jak mogą w tym pomóc Dobre Cele?

Sprawdź kolejny rozdział Inspirownika!

DOBRA PRAKTYKA

Dzierżoniów jest jednym z 19 europejskich miast biorących udział w Programie URBACT III, którego celem jest wymiana doświadczeń między ośrodkami miejskimi i budowanie potencjału w zakresie procesu wdrażania Celów Zrównoważonego Rozwoju. W czerwcu 2021 roku w Dzierżoniowie powstała Lokalna Grupa URBACT, do której należą różni interesariusze, w tym pracownicy urzędu miasta, młodzież szkolna, pracownicy placówek oświatowych czy organizacji pozarządowych. Zespół projektowy przygotował analizę działań miasta pod kątem realizacji wszystkich 17 SDGs, która jest łatwo dostępna dla mieszkańców na portalu miejskim. Więcej: [KLIK](#)

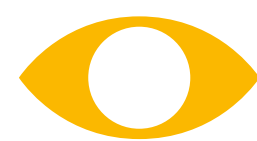
DOBRA PRAKTYKA

Włodarze Merelbeke (Belgia) przedstawili mieszkańcom strategię miasta na lata 2020-2025, przygotowaną w oparciu o Cele Zrównoważonego Rozwoju. Zaplanowane działania i powiązanie z nimi pozycje budżetowe zostały opatrzone ikonami odpowiadających im Celów oraz umieszczone w gazetce miejskiej i na banerach na budynku ratuszu. Więcej: [KLIK](#)¹⁰

¹⁰ Informacje na temat zagranicznych dobrych praktyk podano na podstawie tłumaczenia własnego materiałów źródłowych.

OKIEM EKSPERTKI

Karolina Gajęcka, Koordynatorka programu Agenda 2030:
Polska dla zrównoważonego rozwoju w United Nations
Association – Poland

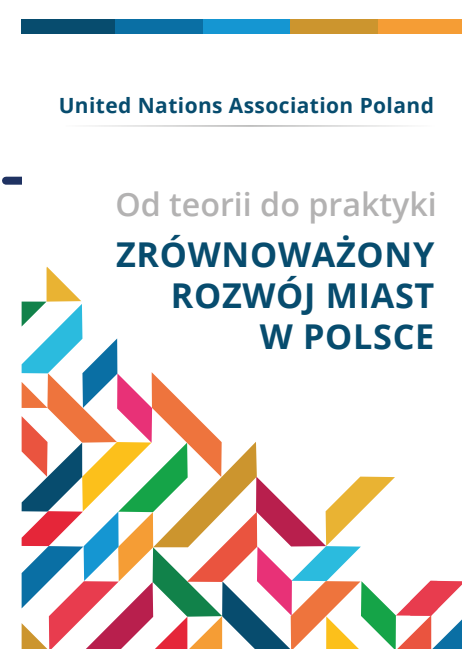

Tak jak od kondycji całego organizmu zależy sprawność poszczególnych organów, tak na funkcjonowanie państwa wpływa działalność jednostek administracyjnych – gmin, miast oraz regionów. Megatrendy, którym Agenda 2030 wychodzi naprzeciw, takie jak zmiany klimatyczne i demograficzne czy urbanizacja, dotyczą miasta i ich społeczności w różnym stopniu – dlatego też wymagają oddolnego podejścia. Patrząc przez pryzmat Celu 11. Zrównoważone miasta i społeczności, jego aktualny stan realizacji w Polsce wynosi ponad 85,8%. Za tak dobry wynik odpowiadają miasta, których sukcesy przytoczono m.in. w dwóch raportach Stowarzyszenia Narodów Zjednoczonych w Polsce: Zrównoważony rozwój miast w Polsce – od teorii do praktyki.

DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ

- Raporty Zrównoważony rozwój miast w Polsce – od teorii do praktyki **KLIK**
- Plan działania dla miast. Modelowa lokalność **KLIK**

CEL 11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu.

Wszystkie z 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju posiadają zadania, które są bezpośrednio lub pośrednio związane z codzienną pracą samorządów lokalnych, jednak to Cel 11. jest w 100% poświęcony miastom i społecznościom. Główne zadania, które z niego wynikają, dotyczą mieszkalnictwa, transportu, planowania i urbanizacji, dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, środowiska naturalnego oraz przestrzeni publicznych. Ich realizacja zależy od zbudowania silnych powiązań miejskich, wiejsko-miejskich i regionalnych, zintegrowania polityk oraz wsparcia finansowego.

Zrównoważone miasto można zdefiniować jako takie, które jest zarządzane w sposób zapewniający wysoką jakość życia i możliwość zaspokojenia wszystkich potrzeb mieszkańców, bez negatywnego wpływu na środowisko naturalne i potrzeby przyszłych pokoleń. Do najpopularniejszych obszarów aktywności w tym zakresie należą zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza, zagwarantowanie dostępu do bezpiecznego i niedrogiego transportu publicznego oraz tzw. zielona infrastruktura.

DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ

- podstrona Celu 11. na stronie ONZ **KLIK**
- SDG 11 Synthesis Report **KLIK**
- Ranking zrównoważonych miast **KLIK**
- Local Governments for Sustainability **KLIK**

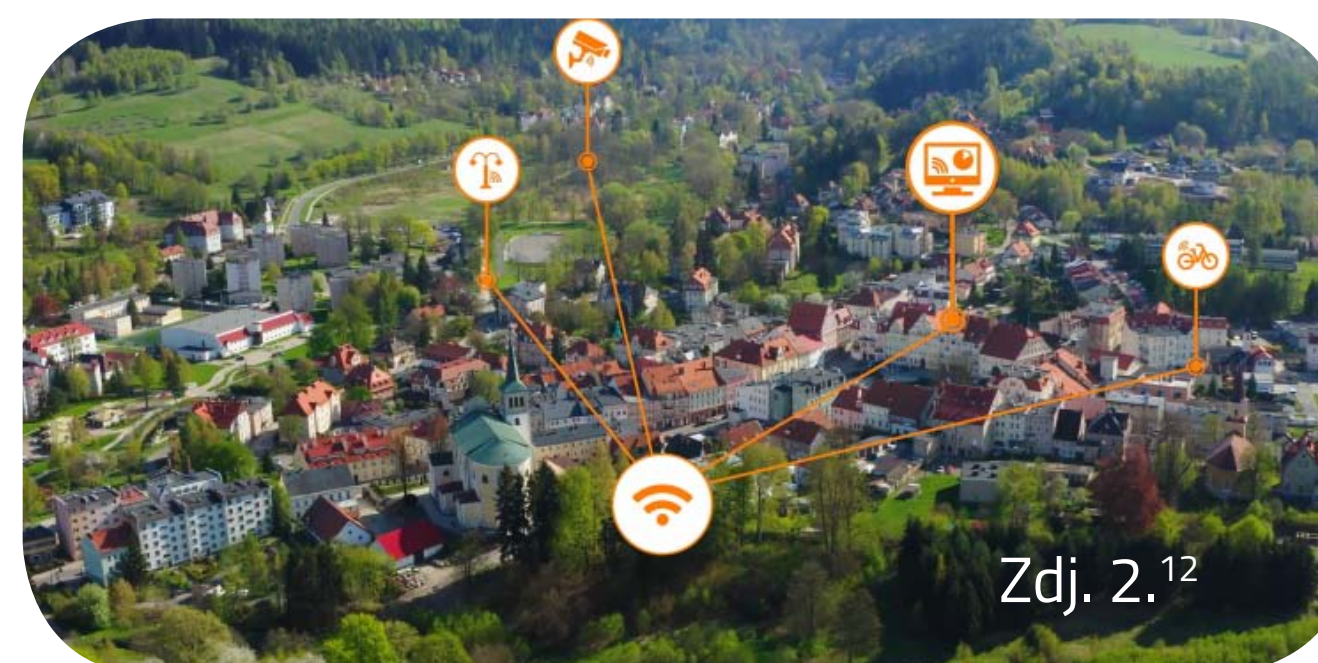

? CZY WIESZ, ŻE...

Jednym z ważnych trendów jest tzw. **inteligentne miasto (ang. smart city)**, czyli miasto, które wykorzystuje inteligentne technologie oraz innowacyjne metody organizacji życia w celu zwiększenia wydajności i interaktywności infrastruktury miejskiej oraz podniesienia komfortu życia mieszkańców. Najnowsze podejście do kreowania inteligentnych miast, tzw. smart city 3.0, zakłada, że miasta są kreatorami potrzeb, dostawcy technologii są kreatorami rozwiązań, a mieszkańcy są angażowani w proces podejmowania decyzji¹¹.

Możemy przyrzeć się organizacji *smart city* obserwując współpracę **Orange Polska** z samorządami – aktualnie z inteligentnych rozwiązań Orange korzysta już niemal 100 polskich miast. Do ciekawych przykładów realizacji Celu 11. należą działania Orange Polska z **Bolesławcem** oraz **Dusznikami-Zdrój**. Oba projekty, realizowane w obszarze *smart city*, pokazały jak w efektywny sposób łączyć nowoczesne technologie z potrzebami społeczności lokalnych. Miasta te mają odpowiednio ok. 38 tysięcy oraz ok. 5 tysięcy mieszkańców, co pokazuje, że innowacyjne działania nie muszą być domeną metropolii. W Bolesławcu od 2018 roku wdrażany jest ekosystem Internetu Rzeczy (IoT), na który składają się m.in. **rozwiązania Smart Water** (system zdalnego odczytu wodomierzy i identyfikacji awarii), **Smart Lights**

(system zarządzania oświetleniem miejskim), **Smart Bikes** (system rowerów miejskich), czy **Smart Sensors** (system czujników jakości powietrza). Z kolei Duszniki-Zdrój wdrożyły dodatkowo **Smart Move**, czyli zaawansowany system analizy wideo, który pozwala oszacować, ile osób odwiedza miejscowość w konkretnych dniach i jak wykorzystywana jest infrastruktura miejska. Taka wiedza będzie podstawą do planowania kolejnych inwestycji, jak np. rozbudowa deptaków, ścieżek rowerowych czy bazy hotelowej. Cyfrowa transformacja miast przekłada się na ułatwienia dla mieszkańców, oszczędności w budżetach miejskich i korzyści dla środowiska naturalnego (m.in. mniejsze zużycie zasobów, mniejsza emisja CO₂).

¹¹ Falencikowski T., Orłowski A., Wyzwania zarządzania strategicznego w perspektywie Smart City – blockchain, (w) Dylematy i wyzwania zarządzania strategicznego (red. Rokita J.), GWSH 2020, s. 41-51.

¹² Lista źródeł wszystkich zdjęć znajduje się na końcu publikacji.

III. BUDOWANIE ŚWIADOMOŚCI MIESZKAŃCÓW POLSKI

NA TEMAT CELÓW ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU

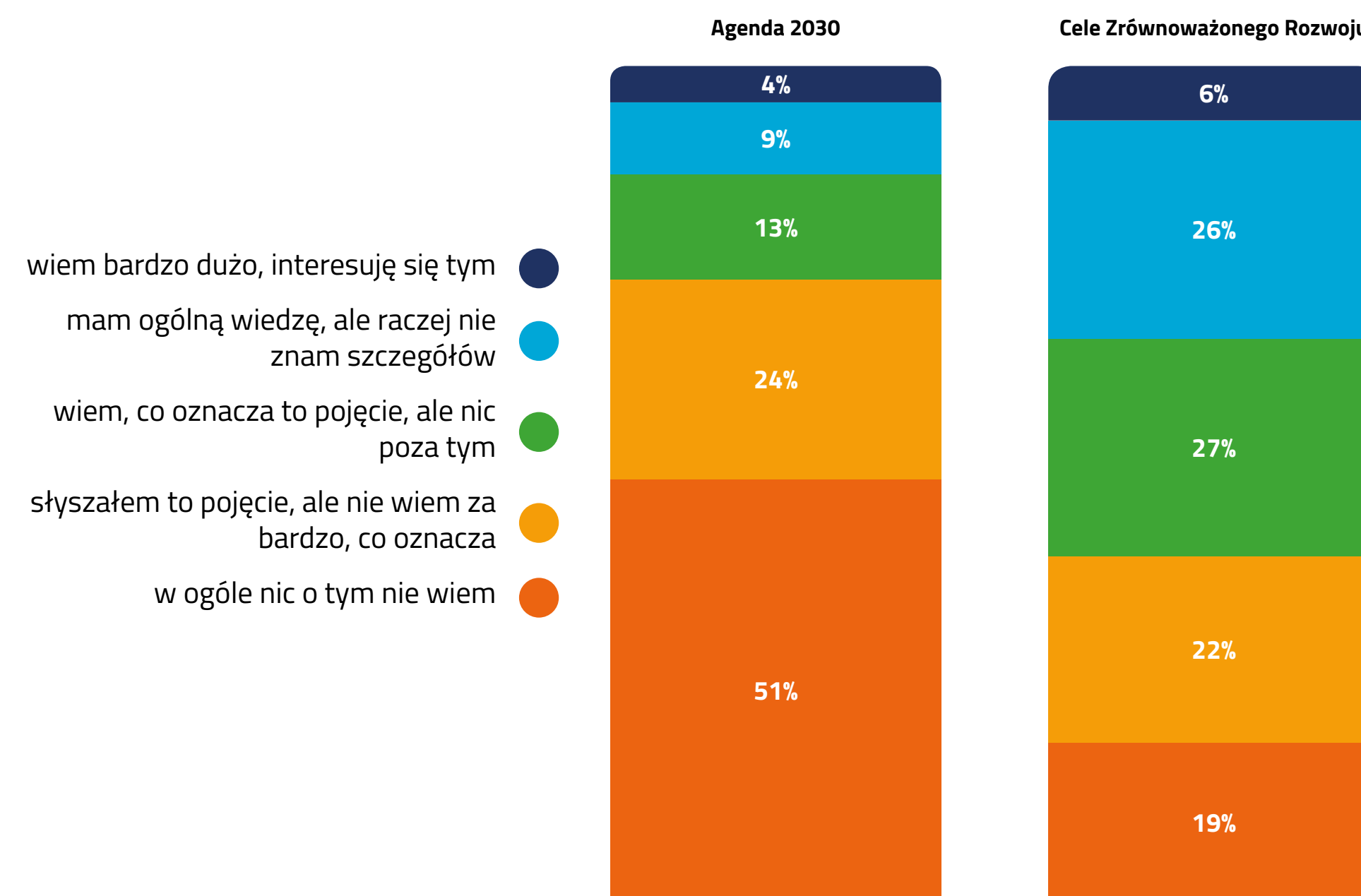

Dlaczego samorządy lokalne powinny edukować mieszkańców na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju?

W rezolucji Zgromadzenia Ogólnego ONZ z września 2015 roku ustanawiającej Cele Zrównoważonego Rozwoju, wśród najważniejszych podmiotów odpowiedzialnych za ich realizację znajdziemy m.in. rządy, władze lokalne, organizacje pozarządowe i międzynarodowe, środowisko naukowe, sektor biznesu, inne podmioty niepaństwowe oraz **obywateli**. Społeczeństwo obywatelskie było integralną częścią Agendy 2030 już na etapie jej powstawania, o czym świadczy zaangażowanie jego przedstawicieli w procesy konsultacyjne prowadzone przez ONZ w latach 2013-2015. Obywatele, na równi z pozostałymi interesariuszami, muszą być włączeni w proces wprowadzania zmiany i wdrażania Celów Zrównoważonego Rozwoju w życie. **Nie będzie to jednak możliwe bez zbudowania w społeczeństwie świadomości na temat tego, czym są Cele i dlaczego ich realizacja jest tak ważna dla naszej przyszłości.** Co więcej, świadomi obywatele nie tylko sami podejmą działania, ale także będą rozliczać z nich innych, na przykład korporacje.

Wyniki badania przeprowadzonego wiosną 2021 roku na zlecenie Kampanii 17 Celów oraz BNP Paribas pokazały, że wśród Polaków świadomość pojęć Agenda 2030 oraz Cele Zrównoważonego Rozwoju jest bardzo niska. Choć większość badanych deklaruje, że kojarzy wymienione terminy, nie przekłada się to na

znajomość tematyki – po ponad 5 latach od przyjęcia rezolucji ONZ, faktyczna znajomość tych pojęć wynosi **zaledwie odpowiednio 4% i 6%**.

Źródło: Badanie Polski konsument a Cele Zrównoważonego Rozwoju.¹³

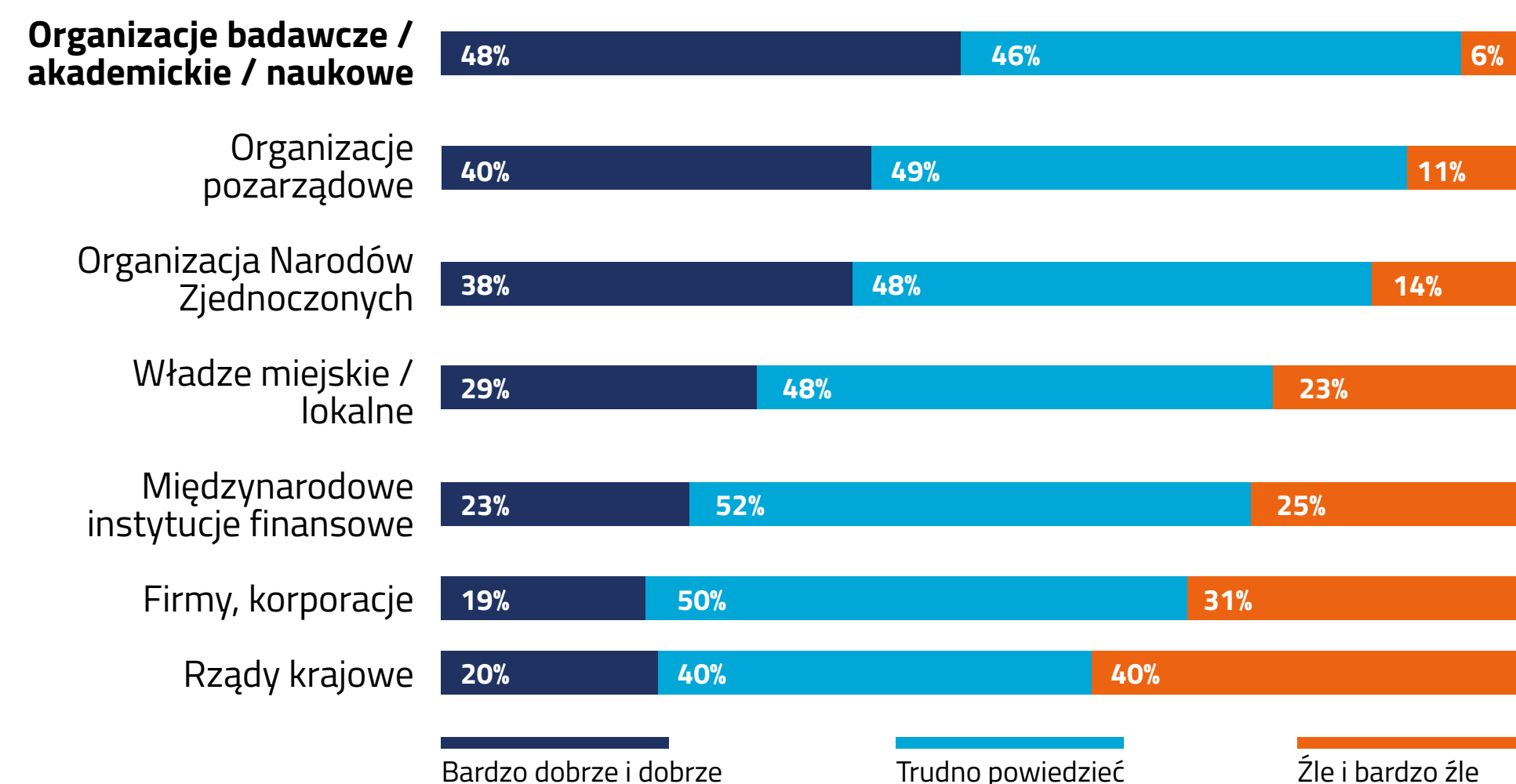
¹³ Pełne wyniki badania dostępne na: <https://kampania17celow.pl/raporty/badanie-konsumenckie/> [dostęp: 1.09.2022].

Na niską świadomość badanych wskazuje też to, jak wielu nie jest w stanie ocenić aktywności podmiotów odpowiedzialnych za realizację SDGs – **w przypadku prośby o ocenę działalności władz lokalnych aż 48% respondentów nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi**. Może to świadczyć o tym, że Polacy nie wiedzą, jakich działań mogliby oczekiwać właśnie z uwagi na brak znajomości tematu. Jednocześnie 23% badanych oceniło działania samorządów źle lub bardzo źle.

Ocena aktywności podmiotów odpowiedzialnych za podejmowanie działań na rzecz realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju

Źródło: Badanie *Polski konsument a Cele Zrównoważonego Rozwoju*.

W ramach badania zapytaliśmy Polaków także o to, co zachęciłoby ich do podjęcia działań na rzecz 17 Celów. Udzielone odpowiedzi nie powinny zaskakiwać – do największych motywatorów należą **konkretna wiedza, o tym jakie działania można podjąć oraz inspiracja i dobre praktyki ze strony innych osób i podmiotów**.

Czynniki zachęcające do działania

Konkretna WIEDZA jakie działania mogą podjąć

Dodatkowe ZACHĘTY FINANSOWE (np. refundacje instalacji paneli słonecznych)

Działania, na przykład innych

Dostępność informacji ze strony firm (np. na opakowaniach produktów, w reklamach)

Inne

Nic by mnie nie zachęciło

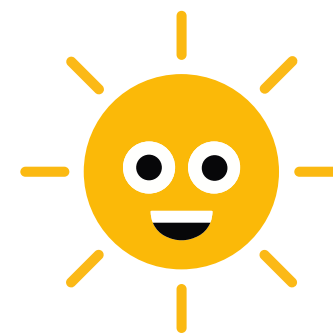
Źródło: Badanie *Polski konsument a Cele Zrównoważonego Rozwoju*.

Samorządy lokalne – dzięki roli, którą pełnią oraz częstym, zarówno pośrednim jak i bezpośrednim kontaktom z obywatelami – mają ogromne możliwości w zakresie podnoszenia świadomości społecznej na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju. Władze lokalne mogą być dla mieszkańców doskonałym, łatwo dostępnym źródłem informacji. Różnorodność kanałów, które można wykorzystać (tablice informacyjne, strony internetowe, profile w mediach społecznościowych, biuletyny, pikniki i festyny, a także informacje umieszczone w obiektach, których praca jest koordynowana przez samorządy, takich jak ośrodki kultury, czy biblioteki publiczne) otwierają przed samorządami możliwość dotarcia do niezwykle szerokiego grona odbiorców, w tym do grup marginalizowanych.

Jak to zrobić?

Przeczytaj kolejne strony Inspirownika!

Równoległe do działalności edukacyjnej i komunikacyjnej w zakresie Celów Zrównoważonego Rozwoju, władze lokalne powinny wspierać i zachęcać do budowania potencjału i zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego poprzez zapewnianie finansowania takiej działalności. Pozwoli to mieszkańcom na wdrażanie w życie pomysłów, których realizacja pozytywnie wpłynie nie tylko na życie jednostek, ale grup społecznych.

Edukowanie mieszkańców na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju będzie mieć realne przełożenie nie tylko na realizację Agendy 2030, ale także na codzienną pracę samorządów lokalnych i związane z nią wyzwania:

- promocja profilaktyki zdrowotnej, regularnej aktywności fizycznej, dbania o dobrostan psychiczny (Cel 3.) to niższe obciążenie budżetowe na opiekę zdrowotną;
- promocja zbierania wody deszczowej (Cel 6.) to mniejsze obciążenie lokalnej infrastruktury i zapobieganie niewydolności systemu w okresach suszy;
- promocja zrównoważonej konsumpcji oraz zasad poprawnej segregacji odpadów (Cel 12.) to zmniejszenie ilości generowanych odpadów oraz osiągnięcie wyższych poziomów recyklingu.

Biorąc pod uwagę, że władze lokalne z zasady prowadzą działania komunikacyjne i edukacyjne skierowane do mieszkańców, warto wpleść do nich Cele Zrównoważonego Rozwoju. SDGs są uniwersalne i obejmują wszystkie istotne z perspektywy obywateli tematy. Treści opracowane w ramach kampanii edukacyjnej *Dobre Cele* najlepiej tłumaczą zagadnienia kluczowe z punktu widzenia mieszkańców, dodatkowo budując świadomość w zakresie Agendy 2030 i zadań, które stawia. W efekcie łatwiej zrozumieć źródła wielu decyzji podejmowanych przez władze samorządowe. Mieszkańcy, którzy poznają wyzwania lokalne i krajowe, a także ich kontekst globalny, chętniej zaangażują się w działania na rzecz społeczności – jak wynika z przytaczanego wyżej badania, głównym czynnikiem motywującym jest właśnie wiedza.

Agenda 2030 zawiera liczne odniesienia do angażowania obywateli w proces jej wdrażania, uznając takie podejście za gwarant sukcesu. W rezolucji ONZ określono ją jako „agendę należącą do ludzi, stworzoną przez ludzi i dla ludzi”¹⁴. Jednocześnie to właśnie samorządy mają wielką szansę na zapewnienie obywatelom miejsca w trakcie realizacji tego globalnego zadania oraz dysponują potencjałem do stworzenia środowiska, w którym zaangażowanie społeczeństwa będzie możliwe.

---

¹⁴ Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego A/RES/70/1: Przekształćmy nasz świat: Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju 2030, 25.09.2015 rok.

Jak samorządy lokalne mogą budować świadomość na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju?

ZACZNIJ OD WŁASNEGO URZĘDU

Aby rozpocząć działania mające na celu budowanie świadomości mieszkańców na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju, pierwsze kroki warto podjąć we własnym urzędzie. Pracownicy, którzy planują i realizują projekty związane z edukacją mieszkańców i lokalizacją SDGs, sami muszą być dobrze zaznajomieni z Agendą 2030 oraz widzieć wartość dodaną wynikającą z prowadzonych aktywności. Tylko wtedy mogą dzielić się swoim zaangażowaniem i entuzjazmem z obywatelami.

- Spotkanie informacyjne dla pracowników

Samorządy mogą rozpocząć od zorganizowania spotkania wdrożeniowego dla wszystkich pracowników urzędu. Dobrym pomysłem może być także przeszkolenie kierowników poszczególnych departamentów, którzy następnie przełożą wiedzę członkom zespołów i współpracownikom.

DOBRA PRAKTYKA

W 2017 roku ratusz miasta Bijeljina (Bośnia i Hercegowina) przeprowadził 18 szkoleń na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju dla pracowników administracji miejskiej i publicznej (w tym pracowników ośrodków pomocy społecznej i policji) oraz lokalnych przedsiębiorców i organizacji pozarządowych. Łącznie w sesjach wzięło udział ponad 190 osób. Oprócz omówienia założeń Agendy 2030, prezentacje zawierały przykłady tego, jak zainteresowani interesariusze (zarówno poszczególne osoby, jak jednostki i organizacje) mogą włączyć się w działania na rzecz Celów. Więcej: [KLIK](#)

Zdj. 3.

- **Regularna komunikacja wewnętrzna nt. działań samorządu w powiązaniu z Agendą 2030**

Entuzjazm po spotkaniu wdrożeniowym szybko opadnie, jeśli nie będzie podtrzymywany przez regularną komunikację. Urzędnicy powinni wiedzieć, jak miejskie strategie są powiązane z Agendą 2030, tak aby sami mogli szukać tego typu powiązań w swojej codziennej pracy. W planie spotkania wdrożeniowego dla każdego nowego projektu warto uwzględnić kilka minut na przekazanie informacji o Celach Zrównoważonego Rozwoju, a także o tym, które z nich będą realizowane za pośrednictwem nowego działania.

DOBRA PRAKTYKA

Miasto Ostenda (Belgia) regularnie przekazuje pracownikom informacje na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju za pośrednictwem intranetu. Znajdują się tam wiadomości o działaniach miejskich i lokalnych inicjatywach, materiały edukacyjne oraz lista źródeł internetowych dodatkowo pogłębiających wiedzę. Więcej: [KLIK](#)

DOBRE CELE

Kampania edukacyjna Dobre Cele powstała, aby w sposób prosty i przystępny dla każdego przekazać i wyjaśnić skomplikowane zagadnienia Agendy 2030 oraz umieścić je w lokalnym, polskim kontekście. Interaktywna strona internetowa oraz infografiki przygotowane z myślą o każdym z 17 Celów dostarczają najważniejszych informacji w pigułce.

Zdj. 4.

DOBRA PRAKTYKA

W urzędzie gminy Sint-Niklaas (Belgia) przygotowano miejsce, w którym pracownicy znajdą broszury na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju. Do sięgnięcia po informacje zachęcają regularnie dostarczane tam świeże owoce! Więcej: [KLIK](#)

- **Ambasadorzy Celów Zrównoważonego Rozwoju**

Ambasadorzy SDGs to osoby (a także organizacje), które świetnie znają zagadnienia Agendy 2030, promują jej założenia wśród lokalnej społeczności oraz same intensywnie działają, aby przyczynić się do realizacji poszczególnych zadań, przy zaangażowaniu w nie innych mieszkańców.

DOBRA PRAKTYKA

W 2016 roku Rada Miasta Utrechtu (Holandia), chcąc podkreślić swoje zaangażowanie w realizację Agendy 2030, ogłosiła się „Miastem Globalnych Celów”. Wielu radnych miasta zostało ambasadorami SDGs – każdy z nich wybrał jeden z 17 Celów i podejmuje działania, aby realizować jego założenia na poziomie lokalnym. Więcej: **KLIK**

Zdj. 5.

WYKORZYSTAJ WSZYSTKIE KANAŁY KOMUNIKACJI

W ślad za komunikacją wewnętrzną, skierowaną do pracowników samorządów i podległych im instytucji, powinna pójść komunikacja zewnętrzna, dedykowana przede wszystkim mieszkańcom oraz innym interesariuszom. W działaniach podnoszących świadomość obywateli warto skoncentrować się na przesłaniu, że SDGs są istotne dla nas wszystkich – dla każdej Kowalskiej i każdego Kowalskiego – ponieważ bezpośrednio dotyczą kwestii związanych z codziennym życiem mieszkańców lokalnej społeczności.

DOBRA PRAKTYKA

Belgijskie Essen udostępnia mieszkańcom kalendarz zbiórki odpadów uwzględniający... Cele Zrównoważonego Rozwoju! Co miesiąc harmonogram jest wzbogacany o poglądową ilustrację jednego z Celów oraz związaną z nim ciekawostkę. Dzięki temu informacje o Agendzie 2030 trafiają do mieszkańców całej gminy! Więcej: **KLIK**

▪ Informacje o Celach Zrównoważonego Rozwoju w przetargach

W procesie budowania świadomości na temat SDGs warto pamiętać o parterach biznesowych i podwykonawcach. Jednym ze sposobów jest włączenie informacji o Celach Zrównoważonego Rozwoju do dokumentów przetargów ogłaszanych przez samorząd. Ułatwi to nawiązanie współpracy z firmami, które w swojej działalności kierują się podobnymi wartościami!

Ikony Celów Zrównoważonego Rozwoju

Samorząd właśnie podjął ważną decyzję, którą będzie chciał zakomunikować mieszkańcom? Bez względu na to, czy ogłaszana jest nowa strategia miasta, czy też duża inwestycja zaplanowana w duchu zrównoważonego rozwoju, warto zestawić te wydarzenia z Celami Zrównoważonego Rozwoju. Ikony SDGs można wykorzystać także m.in. w artykułach na portalu internetowym lub w biuletynie miejskim.

SDGs na portalu miejskim

Obecnie strony internetowe samorządów stanowią główne źródło informacji dla mieszkańców. Oprócz wpisów o istotnych zmianach, nadchodzących wydarzeniach, aktualnościach czy poradach dla interesantów, warto wygospodarować tam przestrzeń na działania edukacyjne o Celach Zrównoważonego Rozwoju. Interaktywne materiały lub kolorowe grafiki zwiększą atrakcyjność całego portalu i zachęcą odbiorców do poszukiwania w nim informacji.

DOBRE CELE

Aby pomóc mieszkańcom zrozumieć szerszy kontekst działań, w komunikowaniu aktywności podejmowanych przez samorzady można użyć oficjalnych grafik 17 Celów (lub jednego, najbardziej powiązanego z daną kwestią SDGs). Grafiki warto połączyć z odnośnikiem do materiałów kampanii edukacyjnej Dobre Cele (np. za pomocą kodu QR), które wspierają budowanie znajomości Agendy 2030.

DOBRA PRAKTYKA

Łódź, partner samorządowy kampanii edukacyjnej Dobre Cele, już informuje o Agendzie 2030 na swojej stronie internetowej.

Teraz czas na Ciebie! Więcej: **KLIK**

CZY WIESZ, ŻE...

Ikony SDGs, a także kody QR z odnośnikami do poszczególnych Celów możesz bezpłatnie pobrać z naszej strony?

LINK

www.dobrecele.pl/cel-7

DOBRE CELE

Do zwiększania wiedzy na temat SDGs świetnie sprawdzą się infografiki przygotowane dla każdego z 17 Celów w ramach kampanii edukacyjnej Dobre Cele. Zaproponowane treści mogą ukazywać się w formie cyklu (np. raz w tygodniu lub raz w miesiącu) albo otrzymać stałe miejsce na stronie. Co więcej, dodanie do gotowych materiałów lokalnego kontekstu (np. informacji o wyzwaniach, podejmowanych działaniach czy możliwości zaangażowania się mieszkańców), znacznie zwiększy nie tylko wiedzę o miejscu zamieszkania, ale także wymiar edukacyjny podejmowanych działań!

CHYBA WIESZ, ŻE...

Infografiki dla wszystkich 17 Celów możesz bezpłatnie pobrać z naszej strony?

LINK

Wielki potencjał mediów społecznościowych

Facebook, Instagram, Twitter, TikTok... to tylko kilka z popularnych serwisów społecznościowych, na których profile posiadają nie tylko samorządy i podlegające im instytucje, ale przede wszystkim zdecydowana większość mieszkańców Polski. Popularność mediów społecznościowych powoduje, że są doskonałym miejscem do informowania członków lokalnej społeczności o ważnych i interesujących ich

sprawach. Przygotowując treści można wykorzystać ikony SDGs, jako element grafiki (np. ilustracja Celu 2. z okazji światowego dnia żywności; Celu 12. z okazji dnia bez kupowania; Celu 15. z okazji dnia różnorodności biologicznej; Celu 3. z okazji miejskiego maratonu), a w tekście posta lub nagraniu – rozwinąć i wyjaśnić istniejące powiązania.

DOBRE CELE

Szata graficzna kampanii edukacyjnej Dobre Cele świetnie sprawdza się w komunikacji w mediach społecznościowych – uśmiechnięte emotki i żywe kolory przyciągają uwagę, a ciekawe i przystępne treści pozwalają zatrzymać ją na dłużej. Przygotowaliśmy także 17 testów, które pozwalają sprawdzić, na ile każdy z nas realizuje w swoim życiu dany SDGs.

DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ

Sprawdź się w teście dotyczącym Celu 1, a potem przejdź do kolejnych!

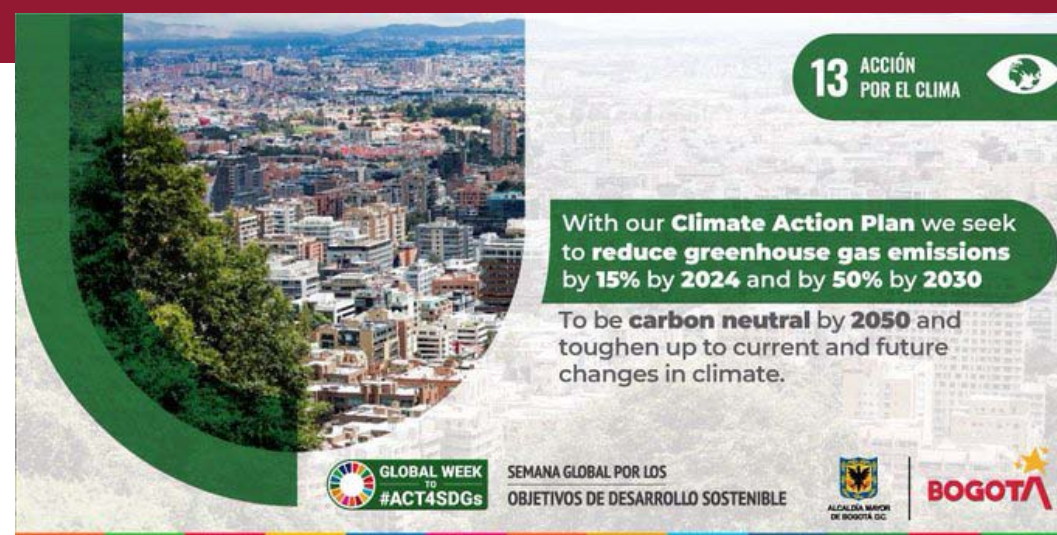
KLIK

DOBRA PRAKTYKA

W 2021 roku, z okazji Światowego tygodnia działania na rzecz Celów Zrównoważonego Rozwoju, ratusz w Bogocie (Kolumbia) stworzył serię postów na swoim profilu na Twitterze (obserwowanym przez ok. 1,8 mln osób) na temat realizacji poszczególnych SDGs przez miasto. Oprócz promocji Agendy 2030 wśród obywateli, ratusz oznaczał w postach inne miasta (m.in. swoje miasta partnerskie), zachęcając do podzielenia się podobnymi informacjami i oznaczenia kolejnych samorządów. Więcej: **KLIK**

▪ Stopka mailowa

Komunikacja zawodowa w dużej mierze opiera się na poczcie elektronicznej – dlaczemu by zatem nie dodać w każdym z maili elementu budującego świadomość odbiorców na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju? Takim prostym rozwiązaniem jest stworzenie stopki zawierającej odwołanie do SDGs, koniecznie z linkiem do portalu miejskiego, gdzie można wyszukać więcej informacji zarówno na temat samej Agendy 2030, jak i działań podejmowanych przez miasto na rzecz jej realizacji. Możesz także skierować odbiorców na **www.dobrecele.pl**!

WYKORZYSTAJ PRZESTRZEŃ MIEJSKĄ

Jeśli chcemy, aby o Celach Zrównoważonego Rozwoju dowiedzieli się wszyscy mieszkańcy, musimy wiedzieć, jak skutecznie do nich dotrzeć. Nie wszyscy zobaczą komunikaty w mediach społecznościowych czy na stronie internetowej – dlatego warto pomyśleć o miejscach w lokalnej przestrzeni, które są często i licznie odwiedzane, a następnie kreatywnie je wykorzystać!

▪ Lokale należące do samorządu

Salony w domach kultury, świetlice, a nawet remizy – wszystkie te miejsca mogą regularnie zamieniać się w centra spotkań mieszkańców i aktywności na rzecz SDGs. Który z pomysłów z *Inspirownika* zrealizujesz w jednym z nich?

DOBRA PRAKTYKA

Wspólnota autonomiczna Wysp Kanaryjskich stworzyła strategię realizacji Agendy 2030 dla swojego regionu. Biorąc pod uwagę znaczenie zaangażowania lokalnej społeczności w zaplanowane działania, od kwietnia 2021 roku organizowany jest międzypokoleniowy dialog na rzecz zmian. Jego zadaniem jest rozpowszechnianie informacji na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju wśród mieszkańców oraz przedstawienie lokalnego wymiaru działań w sposób zrozumiały dla wszystkich grup wiekowych – z naciskiem na dzieci, młodzież i osoby starsze. Aktywizacja, edukacja i dialog z mieszkańcami mają odbywać się w łatwo dostępnych przestrzeniach publicznych w miastach. Staną się też nowym kanałem komunikacji międzypokoleniowej! Więcej: **KLIK**

▪ Spoty wideo

Animacje przyciągają uwagę odbiorców, dlatego dobrym pomysłem na działania edukacyjne może być wyświetlanie krótkich filmików na temat 17 Celów. Takie materiały multimedialne mogą pojawić się na ekranach w komunikacji miejskiej, w poczekalniach urzędów, na ekranach kin lub ośrodków kultury, czy innych nośnikach dostępnych w przestrzeni miejskiej (a także na kanałach w mediach społecznościowych!).

DOBRE CELE

W ramach kampanii edukacyjnej Dobre Cele przygotowaliśmy spot edukacyjny. W planach mamy zaś stworzenie 17 filmików – każdy w ciągu kilkunastu sekund zachęci odbiorców do podjęcia działań na rzecz realizacji jednego z 17 Celów. Obserwuj naszą stronę, aby nie przegapić ich publikacji!

Pobierz spot edukacyjny

▪ Murale i sztuka uliczna

SDGs'owe murale, oprócz budowania świadomości mieszkańców i gości, ożywią miasto – a dzięki użyciu farby antysmogowej, mogą nawet oczyścić jego powietrze! Do malowania murali można zaprosić lokalnych artystów oraz dzieci i młodzież, a działania połączyć z pogadanką na temat Agendy 2030.

DOBRA PRAKTYKA

Wiele miast z całego świata może pochwalić się sztuką uliczną związaną z Agendą 2030. Zobacz zdjęcia z Meksyku, São Paulo (Brazylia), Ułan Batoru (Mongolia), Bonnu (Niemcy) oraz Paryża (Francja) i zainspiruj się do działania w swojej społeczności lokalnej!

Zdj. 6, 7, 8, 9, 10.

DOBRA PRAKTYKA

W czerwcu 2022 roku burmistrzowie czterech miast: Londynu oraz Bristolu (Wielka Brytania), Freetown (Sierra Leone) i Bogoty (Kolumbia) dołączyli do kampanii World's To Do List, która przedstawia Cele Zrównoważonego Rozwoju w formie listy rzeczy do zrobienia. Kampania rzuca światło na wyjątkową rolę, jaką odgrywają samorzady lokalne w rozwiązywaniu globalnych problemów, takich jak zmiany klimatu, nierówności społeczne czy ubóstwo. We wrześniu 2022 roku w części miast partnerskich pojawią się kolorowe karteczki, które zwrócą uwagę mieszkańców na aktualne wyzwania i zachęcą do podejmowania działań. Do akcji mogą dołączać kolejne samorzady, dla których przygotowano bezpłatne materiały. Więcej:

KLIK

Zdj. 11.

WYDARZENIA W MIEŚCIE – OKAZJA DO ROZRYWKI I EDUKACJI

Wydarzenia takie jak festiwale, dni miasta czy pikniki organizowane przez dzielnice, miasta lub gminy, są doskonałym miejscem spotkań mieszkańców. Dodatkowo mogą stać się świetną okazją do budowania świadomości na temat Agendy 2030. A może to także dobre miejsce do zbierania propozycji mieszkańców, w jaki sposób samorząd może wdrażać SDGs w praktyce?

DOBRA PRAKTYKA

Na zaproszenie samorządów, niemiecka organizacja Engagement Global odwiedza miejskie festiwale swoim przerobionym pojazdem cyrkowym, z którego, na wiele oryginalnych sposobów, pokazuje mieszkańcom, jak mogą działać na rzecz Celów Zrównoważonego Rozwoju. Jednym z nich są gogle VR (do rzeczywistości wirtualnej), dzięki którym można doświadczyć, z jakimi wyzwaniami w zakresie realizacji SDGs mierzą się mieszkańcy innych części świata¹⁵. Innym, cieszącym się popularnością sposobem edukowania uczestników spotkań jest... wielka Jenga! Więcej: **KLIK**

Zdj. 12.

¹⁵ Filmy można obejrzeć i bezpłatnie pobrać ze strony <https://unvr.sdgactioncampaign.org/vr-films/#.YwnfJHYza3B>.

▪ Agenda 2030 jako element wydarzeń miejskich

Towarzne, bydziałaniapodejmowanewcelupodnoszeniaświadomości mieszkańców na temat SDGs były angażujące i wykorzystywały siłę lokalnej kultury. Kalendarze wydarzeń polskich miast, szczególnie wiosną i jesienią, pękają w szwach – planując je, warto zastanowić się, jak uwzględnić w wydarzeniach treści Agendy 2030.

DOBRA PRAKTYKA

Urząd miejski w Guadalajarze (Hiszpania) od 2018 roku organizuje konkurs literacki poświęcony powieści kryminalnej, którego celem jest stworzenie przestrzeni do debaty i spotkań pisarzy oraz czytelników. W 2021 roku motywem przewodnim IV edycji była rola literatury w realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju i zmniejszaniu nierówności. W trakcie wydarzenia zorganizowano m.in. okrągłe stoły poświęcone Celowi 1. (koniec z ubóstwem), 2. (zero głodu), 4. (dobra jakość edukacji), 5. (równość płci), 8. (wzrost gospodarczy i godna praca), 10. (mniej nierówności) oraz 16. (pokój, sprawiedliwość i silne instytucje). Dodatkowo odbył się warsztat otwarty dla mieszkańców, pod hasłem „Literatura i Cele Zrównoważonego Rozwoju jako narzędzia zmiany, aby nie zostawiać nikogo w tyle”. Więcej: **KLIK**

DOBRA PRAKTYKA

Od 2011 roku władze regionu oraz miasta São Paulo (Brazylia) organizują Virada Sustentável (Zrównoważony zwrot), największy w kraju festiwal poświęcony tematowi zrównoważonego rozwoju. Od 2016 roku wydarzenie opiera się na Celach Zrównoważonego Rozwoju. W ostatnich latach festiwal organizowany jest również w innych brazylijskich miastach. O skali wydarzenia świadczy liczba zainteresowanych – edycja z 2018 roku zgromadziła 7,2 mln uczestników, a informacje o festiwalu dotarły do 100 mln osób (ok. 47% ludności Brazylii). Misją wydarzenia jest edukacja obywateli za pośrednictwem sztuki i zajęć rekreacyjnych oraz inspirowanie ich do postrzegania zrównoważonego rozwoju jako wartości zbiorowej. Więcej: **KLIK**

Zdj. 13a, 13b.

▪ Stoisko informacyjne Celów Zrównoważonego Rozwoju

Każde wydarzenie organizowane na terenie miasta to doskonała okazja do rozmów o Celach Zrównoważonego Rozwoju! Prosty w realizacji pomysłem jest stworzenie stoiska, przy którym mieszkańcy będą mogli zasięgnąć informacji o 17 Celach oraz możliwościach zaangażowania się w ich realizację na terenie gminy.

DOBRE CELE

Materiały edukacyjne Dobrych Celów pomogą Ci przyciągnąć uwagę do stoiska oraz w prosty sposób wytłumaczyć zagadnienia Agendy 2030!

▪ Nauka poprzez zabawę

Gry i zabawy dostarczają niezwykle wielu możliwości do budowania świadomości mieszkańców – jedynym ograniczeniem jest nasza kreatywność! Pomyśl o SDGs'owym bingo – każdy z nas ma przecież rolę do odegrania w realizacji Celów! Ciekawy będzie też quiz z nagrodami (inspiracje do pytań znajdziesz na www.dobrecele.pl), koło fortuny z 17 Celami lub kolorowe stemple z ikonami Celów.

▪ Gadzety promujące Cele Zrównoważonego Rozwoju

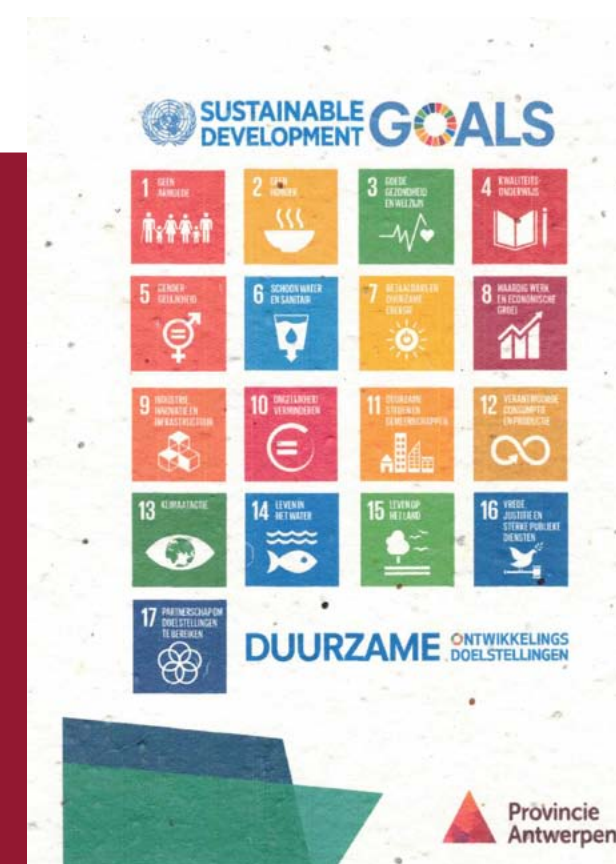
Gadzety mogą być świetną formą promowania Celów Zrównoważonego Rozwoju wśród mieszkańców. Aby jednak nie działać wbrew Celowi 12. mówiącemu o zrównoważonej konsumpcji i produkcji, warto dokładnie przemyśleć, jakie materiały nie przyniosą więcej szkody niż pożytku. Ciekawym rozwiązaniem jest np. stworzenie Inianych worków na pieczywo z ikonami Celów, w ramach

zajęć w domu kultury czy przy wsparciu lokalnego koła gospodyń. Może dobrym pomysłem będzie także zakup babeczek w lokalnej cukierni, na których pojawią się lukrowane numery Celów?

DOBRA PRAKTYKA

Belgijska Antwerpia rozdawała swoim mieszkańcom paczki z nasionami (maty nasienne), na których nadrukowane były informacje o Celach Zrównoważonego Rozwoju. Po przeczytaniu, matę wsadza się do ziemi, by po kilku tygodniach obserwować, jak rozkwitają (Cele)... kwiaty! Więcej: [KLIK](#)

Zdj. 14.

DOBRE CELE

Atrakcyjne przestrzenie miejskie zachęcają mieszkańców do korzystania z ich uroków czy dostępnej infrastruktury. Właśnie z myślą o takich miejscach powstała wystawa edukacyjna Dobrych Celów, która od marca 2022 roku co miesiąc odwiedza kolejne polskie miasto. Wystawa składa się z 18 stałych plansz (1 ogólnej, przedstawiającej koncepcję i Agendę 2030 oraz 17 dedykowanych poszczególnym Celom), do których samorząd może dodać kolejne, informujące

o działaniach lokalnych podejmowanych w zakresie realizacji SDGs. Każda z plansz jest wyposażona w kod QR, dzięki któremu naukę o Celach Zrównoważonego Rozwoju można kontynuować także po zakończeniu wystawy! Poniżej zdjęcia z wystawy w Warszawie i Kielcach.

Wystawa Dobrych Celów w Warszawie i Kielcach

CZY WIESZ, ŻE...

Możesz zaprosić wystawę edukacyjną do swojego miasta?

Skontaktuj się z nami!

DOBRA PRAKTYKA

Miasto Katowice było gospodarzem KATO Urban Corner, czyli centrum wiedzy o Celach Zrównoważonego Rozwoju. Oprócz funkcji miejsca spotkań mieszkańców, centrum umożliwiło odwiedzającym zapoznanie się z Agendą 2030, dzięki odwiedzeniu interaktywnej wystawy edukacyjnej oraz udziałowi w bezpłatnych warsztatach. Przestrzeń powstała w związku z odbywającym się w Katowicach 11. Światowym Forum Miejskim i była dostępna dla odwiedzających od czerwca do września 2022 roku. Więcej:

KLIK

Zdj. 15.

Zdj. 16.

DOBRA PRAKTYKA

Od 2017 roku w wielu miastach świata pojawiała się wystawa fotograficzna z serii **Humans of MY World**. Wystawa przedstawiała zdjęcia i historie osób zaangażowanych w realizację Celów Zrównoważonego Rozwoju. Może Twoje miasto również wybierze swoich bohaterów i uhonoruje ich za pomocą wystawy? Więcej: **KLIK**

- **Wyróżnienia dla mieszkańców i organizacji**

W jaki sposób zmotywować mieszkańców do aktywności na rzecz Agendy 2030? Doceń ich działania! Zorganizuj plebiscyt lub konkurs, w którym społeczność lokalna będzie zgłaszać SDGs'owych bohaterów. Laureatów możesz ogłosić podczas miejskiego wydarzenia, co zainspiruje innych mieszkańców do podejmowania podobnych działań.

DOBRA PRAKTYKA

Gladsaxe (Dania) od 2022 roku przyznaje nagrodę, do której nominowani są indywidualni mieszkańcy lub organizacje pozarządowe za wyjątkowe przyczynienie się do promowania i działania na rzecz Celów Zrównoważonego Rozwoju w społeczności lokalnej. Więcej: **KLIK**

Zdj. 17.

ŚRODKI FINANSOWE NA LOKALNE DZIAŁANIA NA RZECZ AGENDY 2030

Samorządy lokalne mogą zaangażować mieszkańców w realizację Celów Zrównoważonego Rozwoju poprzez włączenie ich w proces decydowania o tym, jakie projekty będą realizowane. Dobrym pomysłem jest także stworzenie możliwości aplikowania o dofinansowania dla oddolnych inicjatyw.

- **Budżet obywatelski (partycypacyjny)**

Biorąc pod uwagę ograniczone zasoby finansowe samorządów lokalnych, alokacja środków powinna uwzględniać priorytety ustalone w strategiach i politykach oraz pilne wyzwania, w odpowiedzi na zgłoszenia mieszkańców. Aby dać obywatelom możliwość współdecydowania o tym, jak wydawane są środki pozyskiwane m.in. z płaconych przez nich podatków, można uruchomić program budżetu partycypacyjnego. W kryteriach oceny zgłaszanych projektów warto umieścić aspekt zrównoważonego rozwoju, tj. zbadać, jak dana inicjatywa przyczyni się do realizacji konkretnego SDGs.

DOBRA PRAKTYKA

Montevideo (Urugwaj) w 2018 roku na platformie Montevideo decide (Montevideo decide) dodało specjalny moduł poświęcony Celom Zrównoważonego Rozwoju. Dzięki niemu mieszkańcy są zachęceni do organizacji dzielnicowych działań w duchu Agendy 2030, udziału w debatach, czy do opiniowania bieżących aktywności samorządu. Platforma służy także do obsługi budżetu partycypacyjnego, a zgłaszane w nim projekty są powiązane z SDGs. Więcej: **KLIK**

DOBRA PRAKTYKA

Belgijskie miasto Herent, choć nie posiada budżetu partycypacyjnego, znalazło inny sposób na poznanie priorytetów swoich mieszkańców i sprawdzenie, które Cele Zrównoważonego Rozwoju są im najbliższe. Na jednym z miejskich festynów zorganizowano stoisko, na którym umieszczono 17 pojemników – po jednym dla każdego z Celów. Mieszkańcy otrzymywali po 5 ziaren kawy, które mogli rozdysponować wśród SDGs. Zapoznanie się z uzyskanymi wynikami dało władarzom miasta wyobrażenie o tematach najważniejszych dla lokalnej społeczności. Więcej: [KLIK](#)

■ Programy grantowe

Programy grantowe to świetny sposób na przekazanie sprawczości w ręce społeczności lokalnej i uruchomienie działań na rzecz konkretnych zadań z Agendy 2030. Warto stworzyć założenia programu w taki sposób, aby mieszkańcy lub organizacje zgłaszające projekty musiały wykazać, w jaki sposób ich działania przyczynią się do realizacji jednego lub kilku SDGs.

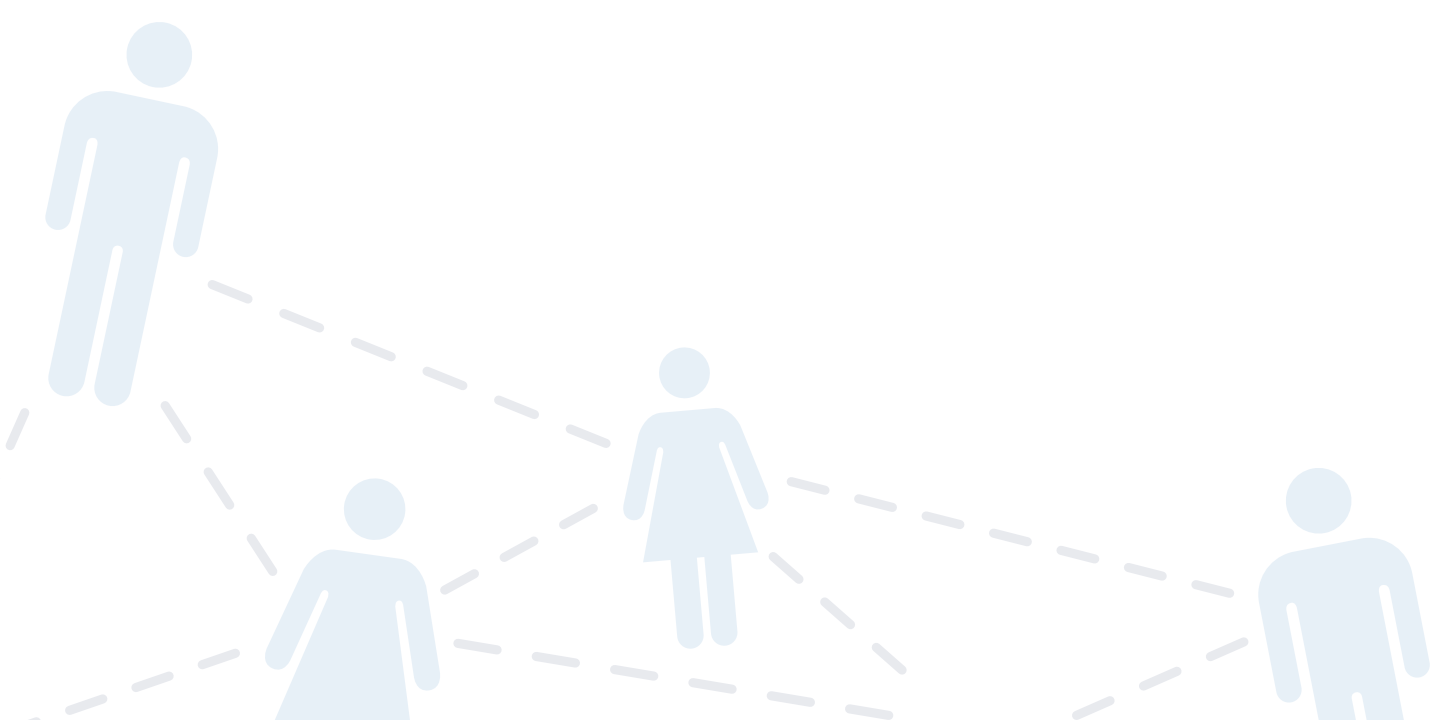
DOBRA PRAKTYKA

W 2019 roku gmina Culemborg w Holandii stworzyła system, w ramach którego przekazuje 1 euro z każdego sprzedanego metra kwadratowego powierzchni na fundusz projektowy. Dzięki niemu mieszkańcy, a także organizacje pozarządowe oraz firmy, mogą zgłaszać się po granty, które umożliwiają im prowadzenie działań przyczyniających się do realizacji co najmniej jednego Celu Zrównoważonego Rozwoju. Władze miasta powołały specjalny organ doradczy, który trzy razy do roku pomaga w wyłonieniu najlepszych aplikacji. Władarze podkreślają, że ich celem jest nie tylko wsparcie lokalnych projektów, ale także podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie Agendy 2030. Więcej: [KLIK](#)

DOBRA PRAKTYKA

W 2020 roku Centrum Aktywności Obywatelskiej miasta Tottori (Japonia) stworzyło program dotacji wspierający działania grup młodzieżowych na rzecz upowszechniania wiedzy i podnoszenia świadomości mieszkańców miasta na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju. Zespoły, których projekty otrzymały dotacje, mogą również liczyć na wsparcie merytoryczne ze strony firm i organizacji zrzeszonych w systemie partnerskim *Tottori SDGs*, a także miejskiego Wydziału Promocji Celów Zrównoważonego Rozwoju. Więcej: [KLIK](#)

DZIAŁANIA EDUKACYJNE

Jeśli chcemy zbudować świadomość mieszkańców na temat SDGs, nie wystarczą działania komunikacyjne. Istotne znaczenie będzie mieć edukacja, zarówno formalna jak i nieformalna, która może dostarczyć obywatelom wiedzy i wskazać, jak z niej korzystać oraz przekazywać dalej.

▪ Edukacja formalna

Edukacja formalna zakłada obecność zorganizowanego procesu kształcenia. W kontekście SDGs, przykładem działań edukacji formalnej jest stworzenie programu nauczania lub scenariuszy lekcji uwzględniających 17 Celów oraz przeprowadzenie szkoleń dla nauczycieli z zakresu Agendy 2030 i edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju.

DOBRA PRAKTYKA

Miasto Asker (Norwegia) od 2017 roku prowadzi działania mające na celu edukację dzieci i młodzieży w zakresie Agendy 2030. W ostatnich latach zorganizowano m.in. Innovation Camp – warsztaty, w ramach których uczniowie wszystkich klas ósmych (podzielonych na 230 grup) mieli dwa dni na przygotowanie rozwiązań odpowiadających na lokalne wyzwania związane z jednym z 17 SDGs. Rezultaty pracy uczniów zaprezentowano jury składającemu się z przedstawicieli samorządu i lokalnych przedsiębiorców, a 3 wygrane projekty zostały zrealizowane. Dodatkowo na wniosek młodzieżowej rady miasta w Asker, od 2018 roku uczniowie wszystkich szkół odbywają kurs na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju. Więcej: [KLIK](#)

Zdj. 18.

DOBRA PRAKTYKA

Departament edukacji miasta São Paulo (Brazylia) we współpracy z UNESCO Brazil opracował 24 programy nauczania dla pięciu etapów: edukacji wczesnoszkolnej, szkoły podstawowej, liceum, edukacji specjalnej oraz edukacji młodzieży i dorosłych. Ponadto opracowano poradniki dla nauczycieli wskazujące, jak w praktyce uczyć o 17 Celach na zajęciach z poszczególnych przedmiotów. Więcej: [KLIK](#)

▪ Edukacja nieformalna

Samorządy lokalne także mogą wspierać oraz samodzielnie organizować aktywności w ramach edukacji nieformalnej. Warsztaty SDGs prowadzone dla czytelników bibliotek, spotkania tematyczne o każdym z 17 Celów dla mieszkańców, e-learningi dotyczące Agendy 2030, gra miejska o Celach Zrównoważonego Rozwoju, dodatkowe środki dla szkół organizujących hackathon SDG... Możliwości jest wiele – którą z nich zrealizujesz w swoim mieście?

DOBRA PRAKTYKA

Od 2016 roku organizowany jest międzynarodowy projekt World's Largest Lesson, w ramach którego wolontariusze odwiedzają szkoły, aby opowiedzieć uczniom o Celach Zrównoważonego Rozwoju. W 2019 roku dzięki WLL o 17 Celach dowiedziało się niemal 18 mln dzieci ze 160 krajów świata. W Polsce realizacja projektu jest koordynowana przez jednego z partnerów kampanii edukacyjnej Dobre Cele, organizację studencką AIESEC. Więcej: **KLIK**

DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ

- SDGs in your municipality v.1 **KLIK**
- SDGs in your municipality v.2 **KLIK**
- Agenda 2030 in my municipality **KLIK**
- Dobre praktyki z krajów UE w zakresie podnoszenia świadomości i zaangażowania obywateli w realizację SDGs **KLIK**

Zdj. 19.

Dzisiejszego dnia tworzymy w Polsce historię,

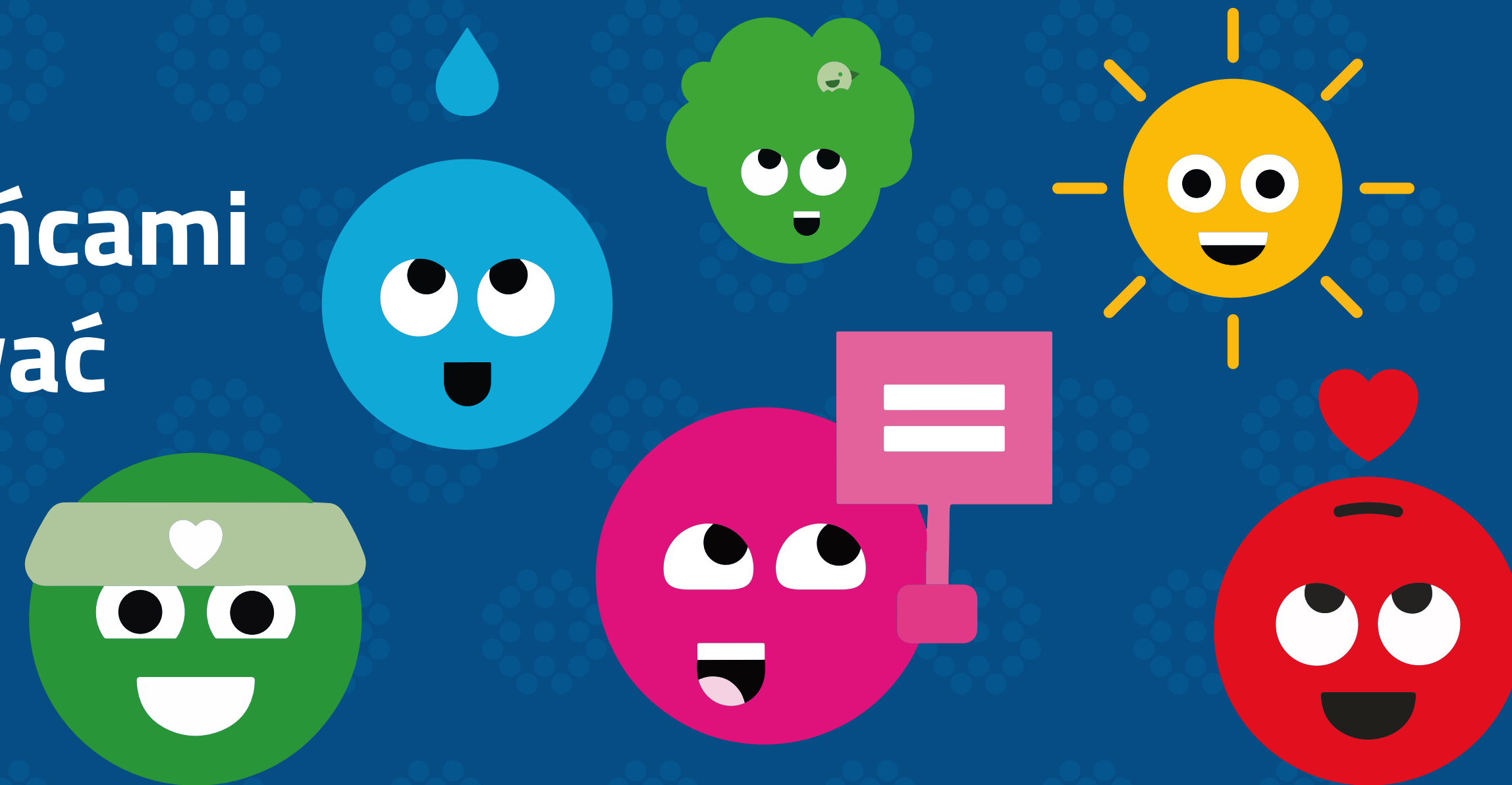
Dlaczego w komunikacji z mieszkańcami na temat SDGs warto wykorzystywać Dobre Cele?

1. Kiedy koniec świata staje się świętem ruchomym, postaw na pozytywny przekaz

Każdego dnia jesteśmy bombardowani ogromną ilością informacji. Nagłówki pierwszych stron gazet i serwisów internetowych udowadniają, że najlepiej sprzedaje się to, co wywołuje największe emocje – choć niekoniecznie te pozytywne. Dostępnych jest wiele badań (m.in. dr Marzeny Cypryańskiej-Nezlek czy dr Magdaleny Budziszewskiej¹⁶) mówiących o zjawiskach określanych jako climate change anxiety, eco-anxiety, climate distress, climate grief, czy po polsku – depresja klimatyczna, które dotyczą szczególnie najmłodsze pokolenia. Osoby świadome negatywnych konsekwencji zmiany klimatu i wyżej oceniające wagę tego problemu, mają wyższe wskaźniki niepokoju, lęku i obaw. Według badania Ziemia nie atakuje przeprowadzonego przez Kantar, w 2020 roku aż 21% Polaków

¹⁶ Cypryańska-Nezlek M., Jak radzić sobie z lękiem przed zmianami klimatycznymi?, Strefa Psyche Uniwersytetu SWPS, [LINK](#) [dostęp: 1.09.2022]; Jurszo R., To będzie koniec cywilizacji, jaką znamy. Depresja klimatyczna w Polsce, OKO.press, <https://oko.press/to-bedzie-koniec-cywilizacji-jaka-znamy-depresja-klimatyczna-w-polsce-wywiad/> [dostęp: 1.09.2022].

¹⁷ Ziemia nie atakuje, Kantar Polska, <https://ziemianieatakuja.pl/>

zgadzało się z twierdzeniem, że katastrofa klimatyczna jest zbyt przytłaczająca, żeby o niej myśleć – to wzrost o 5 pp. w ciągu jednego roku.

Zmieniają się zagrożenia, które wywołują nasze największe obawy (terroryzm, globalne ocieplenie, zanieczyszczenie środowiska, globalne epidemie, wojny...), ale nie zmienia się globalna, medialna narracja oraz forma komunikacji, które kształtują nasze postawy. Kampania edukacyjna Dobre Cele podejmuje wynikające z tego wyzwanie. Nie unikamy mówienia o problemach, z jakimi mierzy się nasz kraj, ale obudowujemy je informacjami wskazującymi, dlaczego dane zagadnienie jest ważne oraz co musi, oraz realnie – może się zmienić, aby sytuacja uległa poprawie.

Obejrzyj filmik i zainspiruj się do zmiany narracji!

KLIK

2. Oddaj sprawczość w ręce obywateli

Jak wynika z przytaczanego wyżej badania Ziemia nie atakuje, 31% Polaków uważa, że w obliczu wyzwań, przed którymi stoimy, za mało znaczą, aby mieć na niej jakikolwiek wpływ. Dobre Cele pokazują, że to niesłuszne założenie. W ramach każdego z 17 Celów pokazujemy nie tylko wyzwania, ale przede wszystkim konkretne działania, jakie może podjąć każdy z nas w swoim codziennym życiu, aby dołożyć małą – ale niezwykle istotną! – cegiełkę do realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju. Nie przytłaczamy naszych odbiorców pozostawiając trudne pytania bez odpowiedzi, ale pokazujemy, jak mogą działać w ramach swoich możliwości.

Twoje działania mają moc zmieniania świata!

Czas na Twój ruch!

Celuj w jutro. Już dziś!

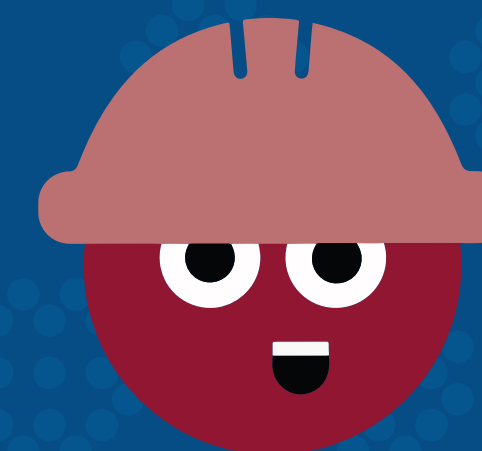
3. Przedstaw Cele językiem zrozumiałym dla każdego

Agenda 2030 jest drogowskazem dla całego świata – dla krajów o różnym poziomie rozwoju, dla przedstawicieli wielkiego biznesu, dla naukowców, dla społeczeństwa obywatelskiego, dla rządów i samorządów... Jednak od dokumentu, który musiał uwzględnić tak ogromną różnorodność wyzwań i odbiorców rozwiązań, nie możemy oczekiwać, że będzie w równym stopniu pomocny każdemu z nich. Chociaż w ostatnich latach powstało wiele publikacji, które tłumaczyły założenia Celów Zrównoważonego Rozwoju poszczególnym grupom interesariuszy, to nieliczne przedstawiały SDGs z punktu widzenia obywatela. Właśnie dlatego stworzyliśmy kampanię edukacyjną Dobre Cele, której treści są przystępne i zrozumiałe dla wszystkich oraz skupiają się na aspektach dotyczących codziennego życia i wyborów każdego z nas. Warto także wspomnieć o przyjaznej i kolorowej formule graficznej, która zachęca do zapoznania się z naszymi materiałami.

Wejdź na

<http://www.dobrecele.pl/dobre-cele>

już dziś!

4. Zaprezentuj wyzwania i szanse charakterystyczne dla polskich realiów

Choć postępująca globalizacja sprawia, że coraz więcej łączy nas z mieszkańcami nawet stosunkowo odległych państw, to myśląc o najbardziej palących wyzwaniach i możliwościach ich rozwiązania, musimy patrzeć na lokalny kontekst. Polska mierzy się z zupełnie innymi problemami w zakresie równości płci (Cel 5.) niż Jemen, gdzie ugruntowane są odmienne praktyki społeczne, kulturowe i religijne; czy z zupełnie innymi zadaniami w kontekście łagodzenia efektów zmiany klimatu (Cel 13.) niż Kenia, gdzie powracające susze coraz częściej prowadzą do niedoborów żywności i konfliktów wewnętrznych. Świadomość globalnych problemów jest bardzo ważna, ale to znajomość tych lokalnych, bliskich i dotykających nas bezpośrednio, motywuje do podjęcia działań. W kampanii edukacyjnej Dobre Cele wszystkie 17 Celów osadziliśmy w polskim kontekście, przedstawiając bolączki, ale też i receptę na nie, możliwą do zrealizowania tu i teraz.

5. Zaoszczędź swój czas i zasoby – skorzystaj z gotowych materiałów

Kampania edukacyjna Dobre Cele powstała, aby edukować Polaków w zakresie Celów Zrównoważonego Rozwoju i zachęcać ich do podejmowania konkretnych działań przybliżających do realizacji Agendy 2030. Przygotowane przez nas materiały przeszły proces weryfikacji merytorycznej u ponad 40 partnerów – gwarantujemy, że wszystkie treści są aktualne i wartościowe. Dodatkowo korzystanie z naszych zasobów jest w pełni bezpłatne, tak aby każdy samorząd lokalny mógł rozpocząć podnoszenie świadomości mieszkańców na temat SDGs już dziś!

Pobierz bezpłatne materiały

LINK

IV. PARTNERSTWO JAKO NIEZBĘDNY ELEMENT

REALIZACJI CELÓW ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU

W jednym z wcześniejszych rozdziałów Inspirownika wskazaliśmy, że Agenda 2030 jest drogowskazem dla całego świata i bardzo różnorodnego grona interesariuszy. Szersze partnerstwo oznacza więcej rąk do pracy, więcej odmiennych perspektyw, więcej funduszy oraz więcej osób zaangażowanych w proces – co działa na korzyść realizacji tak ambitnego planu, jakim jest osiągnięcie Celów Agendy 2030. Spośród wszystkich sektorów, to **właśnie samorządy lokalne mają największy potencjał do działania w roli pośrednika między interesariuszami oraz katalizatora partnerstw** na rzecz realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju.

DOBRA PRAKTYKA

W 2016 roku Utrecht (Holandia) stworzył lokalny model współpracy, umożliwiający tworzenie koalicji organizacji pozarządowych, firm oraz środowiska nauki na rzecz realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju. Dodatkowo Utrecht jest sponsorem fundacji Utrecht4GlobalGoals, której misją jest angażowanie mieszkańców i inspirowanie ich do podejmowania działań na rzecz 17 Celów. Więcej: [KLIK](#)

Waga partnerstw w realizacji założeń Agendy 2030 została szczególnie podkreślona w Celu 17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.

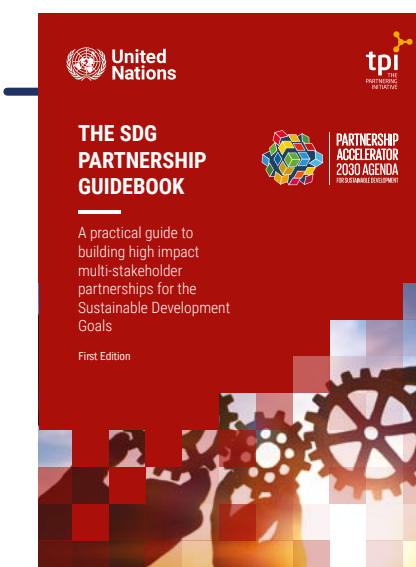
DOBRA PRAKTYKA

Gmina Oss (Holandia) już w 2016 roku zobowiązała się do realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju. Od tamtej pory podejmowane wysiłki zostały docenione trzykrotnie poprzez przyznanie tytułu najbardziej inspirującej gminy w zakresie SDGs w Holandii. Filarem działań miasta w tym zakresie jest współpraca – łączenie mieszkańców, studentów, działaczy społecznych i przedsiębiorców – na rzecz wspierania filozofii Agendy 2030 i budowania zrównoważonej przyszłości. W tym celu powstała platforma Global Goals Oss, w ramach której organizowane są projekty wspierające poszczególne Cele – w ich realizację, dzięki istniejącym grupom roboczym i programowi wolontariatu, mogą zaangażować się wszyscy mieszkańcy. Więcej: [KLIK](#)

DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ

- międzynarodowa baza projektów partnerskich w zakresie SDGs [KLIK](#)
- 2030 Agenda Partnership Accelerator [KLIK](#)
- The SDG Partnership Guidebook [KLIK](#)
- Maximising the impact of partnerships for the SDGs [KLIK](#)
- Kampania 17 Celów [KLIK](#)
- Partnerstwo na rzecz realizacji SDGs w Polsce [KLIK](#)

Partnerstwo to wspólna realizacja przedsięwzięcia, oparta na podziale zadań i ryzyka pomiędzy uczestniczącymi podmiotami. Najprościej można byłoby powiedzieć, że partnerstwo to bardziej zaawansowana forma współpracy – taka, gdzie współpracujący partnerzy zdają sobie sprawę ze współzależności. Cele Zrównoważonego Rozwoju w swojej różnorodności i komplementarności dobrze uzmysławiają tę współzależność. Dlatego podejmowanie realizacji SDGs najczęściej odbywa się właśnie w formie partnerstw, które nawiązują także do społecznej odpowiedzialności organizacji.

Ponieważ podejście oparte na SDGs znacznie poszerza zakres, skalę i głębokość partnerstw międzysektorowych, ważne są próby zrozumienia czynników, które wpływają na efektywność partnerstw. Warto w tym celu wykorzystać doświadczenia z analiz partnerstw publiczno-prywatnych, które są najlepiej znane w państwach Unii Europejskiej. Partnerstwo publiczno-prywatne to „partycypacyjny mechanizm wyznaczania celów powiązany z partycypacyjną metodą ich realizacji” (J. Wygnański). Takie partnerstwo oznacza podjęcie formalnej współpracy pomiędzy przedstawicielami sektora publicznego i prywatnego, w celu realizacji (we wzajemnie korzystny sposób) zadań tradycyjnie wykonywanych przez sektor publiczny. Często partnerstwa publiczno-prywatne wskazuje się jako przykład innowacji społecznej.

Partnerstwo międzysektorowe to dobrowolne, świadome i strategiczne przymierze podmiotów reprezentujących różne sektory, zawarte w celu realizacji dobra wspólnego. Jego istotą jest ścisła i przejrzysta współpraca partnerów publicznych, prywatnych, naukowych i obywatelskich we wspólnym celu, z zachowaniem odmienności i partykularnych interesów.

Aby podejście do realizacji SDGs oparte na partnerstwie międzysektorowym nie pozostało wyłącznie na poziomie deklaracji, potrzebne jest jasne, jednoznaczne i całościowe określenie procedur i oczekiwanych rezultatów, pozwalające dobrze zaplanować i zrealizować najważniejsze przedsięwzięcia związane z wyzwaniem 17 Celów. Proces kształtowania partnerstwa międzysektorowego można przedstawić następująco:

1. Identyfikacja istotnych wyzwań – przed jakimi wyzwaniami stoimy i które z nich są dla nas najważniejsze? Jak mają się one do zadań przedstawionych w Agendzie 2030?
2. Definiowanie celów i form partnerstwa – co chcemy osiągnąć? Jaka powinna być rola każdego z partnerów w realizacji celów?
3. Tworzenie wartości wspólnej – jak chcemy osiągnąć nasze cele? Jakich zasobów będziemy potrzebować? Jak maksymalizować wartość dla każdego z partnerów?
4. Ocena skuteczności – rezultaty i wpływ – skąd będziemy wiedzieć, że podjęte przez partnerów działania przynoszą wymierny wpływ (zarówno bezpośrednio, jak i pośrednio) oraz rozwiązują zidentyfikowane wcześniej wyzwania?

Zazwyczaj różne podmioty prowadzą proces budowania partnerstw stopniowo, dojrzewając organizacyjnie i motywacyjnie, poszerzając liczbę interesariuszy, sektorów i zakres zagadnień, a także przechodząc na coraz wyższy szczebel partycypacji. Partnerstwa międzysektorowe są kluczowe do wspólnego rozwiązania istotnych wyzwań społecznych. Umiejętne wykorzystywanie posiadanych zasobów – zarówno ludzkich, jak i materialnych – przyciąga nowe zasoby. Dla zachowania spójności ważne jest, by nie dopuszczać do rozdzwieku pomiędzy deklarowanymi intencjami, a rzeczywistymi efektami

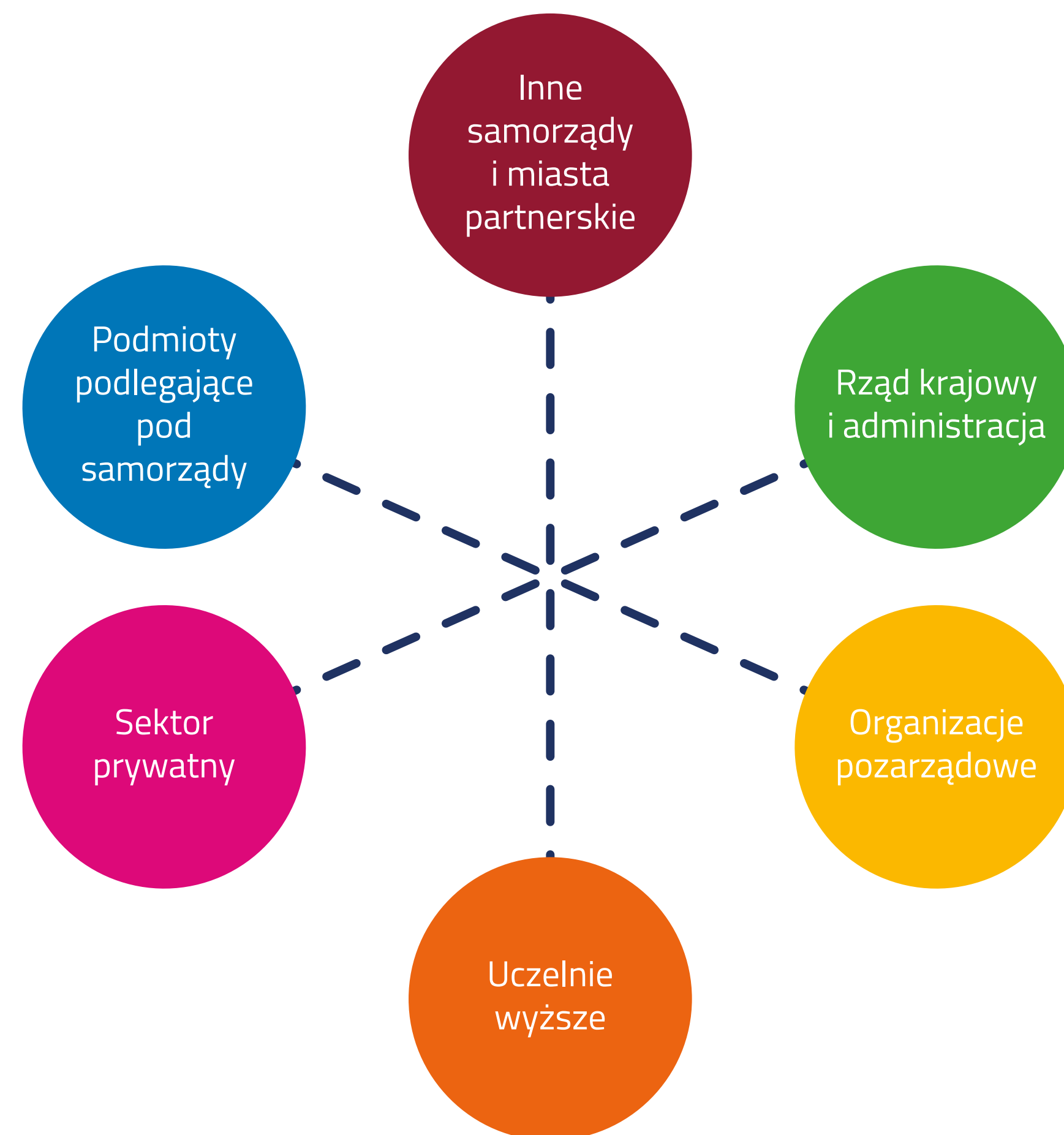

Z kim współpracować, aby lepiej promować i realizować Cele Zrównoważonego Rozwoju?

Bez względu na to, z jakim podmiotem planujesz zawrzeć partnerstwo, warto sprawdzić, w jaki sposób przedmiot współpracy wiąże się z Celami Zrównoważonego Rozwoju, a następnie otwarcie komunikować postępy w realizacji zarówno tych działań, jak i SDGs. Choć partnerzy mogą mieć różne interesy, oczekiwania i plany oraz odgrywać inne role, wspólnym mianownikiem może stać się umieszczenie Agendy 2030 w centrum uwagi. Partnerstwo to także **współodpowiedzialność** za realizowane przedsięwzięcia – stwórz środowisko, w którym możliwość współpracy będzie dostępna dla wszystkich interesariuszy, zasady działania zostaną określone transparentnie, a każdy z partnerów będzie czuł się ważną częścią układanki.

1. Podmioty podlegające pod samorządy

Gminy zarządzają ogromną liczbą podmiotów, które mogłyby pełnić istotną rolę w edukacji w zakresie Agendy 2030. Z kolei dzięki wsparciu władz, pracownicy tych placówek mogliby stać się prawdziwymi ambasadorami Celów Zrównoważonego Rozwoju. Do takich instytucji należą m.in. szkoły, biblioteki publiczne, świetlice czy ośrodki kultury.

DOBRA PRAKTYKA

Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich (IFLA) stworzyła w 2016 roku Międzynarodowy Program Rzecznictwa (IAP), którego zadaniem jest wspieranie roli bibliotek we wdrażaniu Agendy 2030. Bibliotekarze mogą promować Cele Zrównoważonego Rozwoju w kontaktach z mieszkańcami, przedstawicielami władz samorządowych i innych instytucji. W Polsce taką inicjatywę podjęła m.in. Biblioteka Śląska, która w 2017 roku zorganizowała warsztaty dla pracowników bibliotek publicznych województwa śląskiego. Przygotowano również publikację **Biblioteki na rzecz rozwoju Agendy 2030**, która wskazuje, w jaki sposób księżnice mogą wspierać realizację poszczególnych Celów. Więcej o tym, jak biblioteki mogą promować Cele Zrównoważonego Rozwoju wśród mieszkańców, można znaleźć **TUTAJ**.

2. Inne samorzady i miasta partnerskie

Lektura dobrowolnych przeglądów lokalnego wdrażania Celów Zrównoważonego Rozwoju (VLR) pokazuje, że miasta, gminy i regiony z różnych części świata mierzą się z podobnymi wyzwaniem, zarówno w zakresie realizacji Agendy 2030, jak i działań edukacyjnych, komunikacyjnych i budowania partnerstwa z nią związanych. Wymiana doświadczeń z innymi ośrodkami pozwoli uniknąć „błędów początkującego” oraz zainspirować się wdrożonymi już projektami.

Zdj. 20.

DOBRA PRAKTYKA

W 2017 roku Gandawa (Belgia), jako krajowy ambasador Celów Zrównoważonego Rozwoju, stworzyła kampanię **SDG Voices**, do udziału w której zaproszono 5 innych belgijskich miast. Zadaniem samorządów była edukacja i mobilizacja mieszkańców do wdrażania Celów w codziennym życiu. W samej Gandawie w kampanię zaangażowano 23 różne departamenty urzędu miasta. W wyzwaniach przygotowanych dla obywateli wzięło udział około 6000 osób w sześciu miastach. Po sukcesie kampanii (Gandawa została uhonorowana m.in. *SDG Action Award*), działania edukacyjne i komunikacyjne zaowocowały podjęciem ambitnych zobowiązań w zakresie Agendy 2030. Więcej: **KLIK**

DOBRA PRAKTYKA

W 2018 roku dwa miasta partnerskie, serbski Zemun i niemiecki Offenbach am Main, podjęły działania na rzecz budowania świadomości wśród społeczności lokalnych na temat SDGs. W tym celu wybrano 17 szkół, z których każda miała za zadanie przedstawić jeden z 17 Celów. Zadaniem uczniów była analiza wysiłków zarówno swoich placówek, jak i lokalnej społeczności, w zakresie realizacji Celu oraz przedstawienie propozycji działań na rzecz SDGs i ich promocji. Prezentacja rezultatów prac miała miejsce na wydarzeniach otwartych dla wszystkich mieszkańców, a towarzyszyły im prelekcje na temat Agendy 2030 oraz występy muzyczne i literackie. Więcej: [KLIK](#)

DOBRA PRAKTYKA

Miasta partnerskie San Felipe de Oña (Ekwador) oraz Bierbeek (Belgia) nagrały film dla swoich mieszkańców, w którym pokazują, w jaki sposób ich partnerstwo przyczynia się do realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju. Więcej: [KLIK](#)

DOWIEDZ SIĘ WIĘCEJ

- SDGs in municipal international cooperation [KLIK](#)

The SDGs in municipal international cooperation
40 inspirational examples

VVSG

3. Rząd krajowy i administracja

Powiązanie priorytetów krajowych z lokalnymi działaniami jest niezwykle istotne w kontekście realizacji Agendy 2030. Przekazywanie wyższym szczeblom administracyjnym informacji o potrzebach i wyzwaniach, z którymi mierzą się samorządy, pozwala wpływać na planowane polityki i kierunki rozwoju całego kraju. Wielkim wsparciem dla gmin i regionów może być także współpraca z urzędami, np. z Głównym Urzędem Statystycznym czy regionalnymi urzędami statystycznymi, o czym więcej pisaliśmy na stronie [13](#).

4. Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe, tzw. NGOs, niejednokrotnie niosą wsparcie w obszarach, w których działania innych podmiotów nie są wystarczające, w tym tych związanych z Celami Zrównoważonego Rozwoju. Podmioty sektora pozarządowego chętnie zapraszają miasta i podlegające im jednostki do współpracy. Taka synergia często pozwala na maksymalizację pozytywnego wpływu i dotarcie do osób potrzebujących. Wiele NGOs'ów przygotowuje też materiały lub inicjatywy skierowane do samorządów lokalnych i zarządzanych przez nich podmiotów, na przykład:

- Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii (FEWE) przygotowała poradniki dla gmin na temat planowania energetycznego (Cel 7. i Cel 11.),

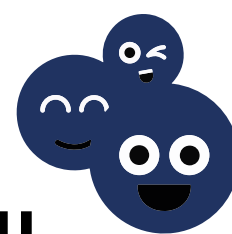

- Federacja Konsumentów prowadziła szkolenia na temat zrównoważonego rozwoju dla urzędów miast, urzędów powiatowych oraz marszałkowskich,
- Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej opracowała scenariusze lekcji oparte na SDGs,
- Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu” – Fairtrade Polska prowadzi kampanię Miasta przyjazne dla sprawiedliwego handlu oraz przygotowała poradnik, w jaki sposób samorzady mogą przyczynić się do realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju w zakresie sprawiedliwego handlu.

Co ważne, współpraca z NGOs powinna być dwustronna. Wiele samorządów decyduje się na tworzenie funduszy grantowych, z których korzystają także organizacje pozarządowe. Założenia dla takich programów można oprzeć o zadania wynikające z Agendy 2030, adekwatne do lokalnych potrzeb. Dobrym pomysłem jest także zmapowanie fundacji i stowarzyszeń działających na terenie miasta lub gminy pod kątem realizacji konkretnych SDGs.

Więcej o roli organizacji pozarządowych w budowaniu świadomości obywateli na temat SDGs opowiemy w kolejnym Inspirowniku, który ukaze się jesienią 2022 roku!

DOBRA PRAKTYKA

Cypr stworzył platformę online, której zadaniem jest zmapowanie działań na rzecz Celów Zrównoważonego Rozwoju, podejmowanych m.in. przez samorzady lokalne, a także podnoszenie świadomości mieszkańców i organizacji pozarządowych w tym zakresie. Miasta i gminy uczestniczące w projekcie, oprócz działań skupionych wokół Celu 11., co roku wybierają 2-3 powiązane ze sobą Cele, tak aby do 2030 roku wdrożyć projekty dla wszystkich SDGs. Plany w zakresie działań edukacyjnych dla mieszkańców obejmują m.in. organizację seminariów i warsztatów na poziomie gmin i dzielnic pod hasłem „Planowanie następnej dekady – wolontariat i 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju”. Więcej: [KLIK](#)

5. Uczelnie wyższe

Uczelnie wyższe mogą pochwalić się ogromnym zapleczem badawczym i eksperckim, z którego mogłyby skorzystać także samorzady lokalne. Współpraca między tymi podmiotami może dotyczyć popularyzacji nauki i zagadnień Agendy 2030, działań dla zrównoważonego rozwoju uczelni i miasta lub gminy, zbierania i analizowania danych na temat realizacji SDGs czy przedsięwzięć społecznych, a także wykorzystania lokalnego potencjału w innych obszarach będących przedmiotem współpracy. Warto pamiętać o tym, że samorząd może nawiązać porozumienie z uczelnią wyższą także wtedy, gdy żadna nie znajduje się na jego terenie.

DOBRA PRAKTYKA

W czerwcu 2021 roku Świdnica podpisała porozumienie ze Stowarzyszeniem United Nations Association Poland, w którym zobowiązała się do promocji Celów Zrównoważonego Rozwoju wśród mieszkańców. W ramach współpracy miasto zaplanowało organizację m.in. projektów społecznych na rzecz zrównoważonego rozwoju, gry miejskiej, warsztatów dla młodzieży oraz wystawy edukacyjnej. Więcej: [KLIK](#)

Zdj. 21.

DOBRA PRAKTYKA

Wspólnota Walencka (Hiszpania) stworzyła sojusz miast i uczelni wyższych, aby prowadzić kampanie uświadamiające na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju. Dodatkowo uniwersytety zostały zaangażowane w organizację otwartych wykładów na temat Agendy 2030, pracę nad edukacyjnymi przewodnikami po SDGs dla decydentów oraz realizację otwartego kursu online o 17 Celach przeznaczonego dla kadry akademickiej. Więcej: [KLIK](#)

coraz częściej pojawiają się także w Polsce. Aby przyniosły one jak najlepsze rezultaty, przedsiębiorstwa powinny wyjść ponad podejście „pomocowe” i postawić na budowę silnych partnerstw. Ciekawym przykładem współpracy miasta i firmy na rzecz realizacji Agendy 2030, a w szczególności Celu 11., są działania realizowane przez Orange Polska z Bolesławcem oraz Dusznikami-Zdrój, o których więcej pisaliśmy na stronie **30**. Warto także wspomnieć o licznych wspólnych działaniach przedsiębiorstw i samorządów w odpowiedzi na wojnę w Ukrainie i wywołany nią kryzys migracyjny.

6. Sektor prywatny

Do wyróżników sektora prywatnego z pewnością należy możliwość mobilizacji dużych środków finansowych oraz podejmowanie innowacyjnych działań – dlatego też rola firm w realizacji Agendy 2030 jest uznawana za jedną z kluczowych. Partnerstwa publiczno-prywatne, a także mniej formalne przykłady współpracy,

DOBRA PRAKTYKA

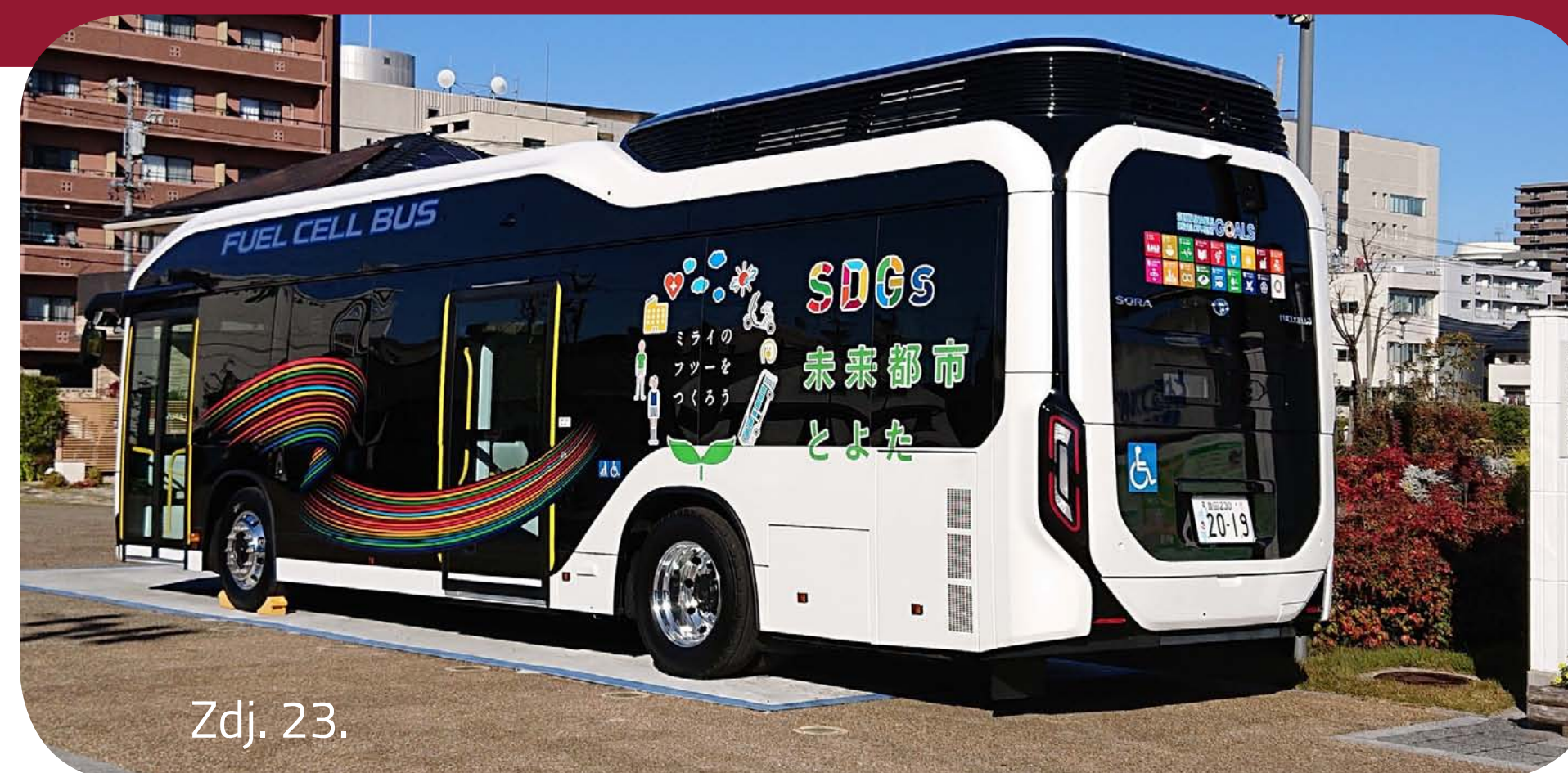
Fundacja „Fundusz Grantowy dla Płocka” powstała w 2005 roku z inicjatywy Urzędu Miasta Płocka oraz firm PKN ORLEN S.A. i Basell Orlen Polyolefins Sp. z o.o. Aby podkreślić rolę lokalnych działań w realizacji globalnych Celów Zrównoważonego Rozwoju, od 2018 roku projekty zgłaszane do konkursu grantowego muszą uwzględniać powiązanie z konkretnymi SDGs. W ciągu ostatnich czterech edycji konkursu, największy odsetek złożonych wniosków dotyczył Celu 4. (dobra jakość edukacji). Zasady przyznawania grantów, a także prezentacje na temat Agendy 2030 organizowane dla lokalnej społeczności i NGOs, budują świadomość istnienia i znaczenia 17 Celów. Więcej: [KLIK](#)

Zdj. 22.

DOBRA PRAKTYKA

Wydział promocji japońskiego miasta Toyota w 2019 roku stworzył projekt Toyota SDGs Partner, łączący ponad 400 interesariuszy (głównie organizacje pozarządowe oraz firmy), których zadaniem jest promocja Celów Zrównoważonego Rozwoju wśród mieszkańców oraz zachęcanie społeczności do wspólnego rozwiązywania lokalnych wyzwań. W ramach projektu zorganizowano dotychczas m.in. wystawy edukacyjne w bibliotekach publicznych, warsztaty (w efekcie których powstała gra karciana o SDGs), seminaria oraz wydarzenia z elementami wolontariatu poświęcone poszczególnym Celom. Więcej: [KLIK](#)

Zdj. 23.

7. Media

Środki masowego przekazu każdego dnia kształtują opinie Polaków i skupiają uwagę odbiorców na najważniejszych tematach. Jednym z nich są wyzwania, przed którymi stoimy jako społeczeństwo, a które obrazują Cele Zrównoważonego Rozwoju. Oprócz informowania w przekazie medialnym ważne jest również pokazywanie przykładów pozytywnych działań, które już są realizowane w miastach i gminach, a w które mogą zaangażować się także ich mieszkańcy.

DOBRA PRAKTYKA

Lokalna stacja radiowa w Moeskroen (Belgia), na wniosek miejskiego wydziału ochrony środowiska, w 2017 roku poświęciła kilka audycji Celom Zrównoważonego Rozwoju i przykładom działań, które w codziennym życiu mogą podejmować mieszkańcy, aby przyczynić się do ich realizacji. Więcej:

KLIK

Planując współpracę warto także pamiętać o kilku dodatkowych kwestiach:

- **specyfika współpracy z każdą z wymienionych wyżej grup interesariuszy jest inna** – planując wspólne działania należy pamiętać, że zarówno oczekiwania, cele, zasoby finansowe, czasowe oraz ludzkie, jak i poziom wiedzy eksperckiej w danym obszarze, będą się znacząco różnić w zależności od partnera;
- **partnerstwo nie musi ograniczać się do dwóch grup podmiotów** – współpraca międzysektorowa, angażująca przedstawicieli kilku grup interesariuszy (np. samorządu lokalnego, sektora prywatnego oraz organizacji pozarządowych) może

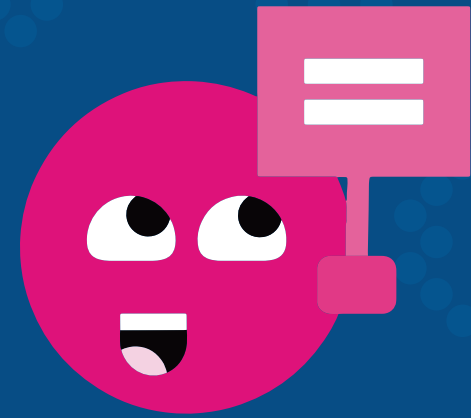
przynieść o wiele większe korzyści, niż działania w pojedynkę lub w wąskim gronie partnerów, szczególnie w ambitnych przedsięwzięciach związanych z realizacją Agendy 2030;

- **istnieją bariery, które często utrudniają współpracę z samorządami** – patrząc z punktu widzenia podmiotu, który chciałby rozpocząć współpracę z urzędem gminy lub miasta, wśród często występujących trudności możemy wymienić m.in. problemy z efektywną komunikacją (trudność w dotarciu do odpowiednich osób w urzędzie), długi czas oczekiwania na decyzję (związany np. z biurokracją), brak konkretnego pomysłu na współpracę, brak zasobów (finansowych, czasowych, bądź ludzkich). Przed nawiązaniem kolejnego partnerstwa warto zastanowić się, czy wyzwania te występują w danej jednostce i jeśli tak, to jak można je zniwelować?

Zdjęcia – lista źródeł

Zdjęcie 1	https://biuroprasowe.orange.pl/wp-content/uploads/2021/10/office/boleslawiec-baner.jpg [dostęp: 1.09.2022].
Zdjęcie 2	https://biuroprasowe.orange.pl/wp-content/uploads/2022/06/blog/Duszniki-cover-3-750x371.png [dostęp: 1.09.2022].
Zdjęcie 3	https://www.nachhaltigkeitsrat.de/wp-content/uploads/2019/04/SDG_training_UN_BiH_INTERACTIVE_TOOL.jpg [dostęp: 1.09.2022].
Zdjęcie 4	Zdjęcia udostępnione przez urząd miasta Sint-Niklaas
Zdjęcie 5	https://www.utrecht.nl/fileadmin/_processed_/4/5/csm_2019-02-global-goals-raadsmanifest_e5679b738c.jpg & https://utrecht4globalgoals.nl/hoekstenen/ [dostęp: 1.09.2022].
Zdjęcie 6	https://peaceboatusoffice.files.wordpress.com/2015/11/mexico-mural.jpg [dostęp: 1.09.2022].
Zdjęcie 7	Zdjęcie udostępnione przez urząd miasta São Paulo [dostęp: 1.09.2022].
Zdjęcie 8	https://i0.wp.com/www.un.org/sustainabledevelopment/wp-content/uploads/2017/08/20883144_10154682688017751_1847116108_o.002.jpg?fit=1095%2C730&ssl=1 [dostęp: 1.09.2022].
Zdjęcie 9	https://www.facebook.com/SDGaction/photos/a.126893412495/10156779431487496/?type=3 [dostęp: 1.09.2022].
Zdjęcie 10	https://miro.medium.com/max/1400/1*Bf_Nvtr05vHoZilAsE2-_A.jpeg [dostęp: 1.09.2022].
Zdjęcie 11	https://worldstodolist.org/imager/uploads/4562/Sadiq-Khan_0573415e004dd1b641597e88c95acf38.webp [dostęp: 1.09.2022].
Zdjęcie 12	https://www.engagement-global.de/files/1_Bilder/Bilder_EG/Presse/Aktuelles/2022/20220524_RLP_Mainz/20220521_141723.jpg [dostęp: 1.09.2022].
Zdjęcie 13	https://www.viradasustentavel.org.br/uploads/pagina/elemento/campo/2019/07/23bKmlJsNFDw7DMS/29.jpg [dostęp: 1.09.2022].
Zdjęcie 14	Zdjęcie udostępnione przez urząd miasta Antwerpii
Zdjęcie 15	https://www.facebook.com/katourbancorner/photos/pb.100083436334644.-2207520000../134951365853470/?type=3 [dostęp: 1.09.2022].
Zdjęcie 16	https://www.facebook.com/katourbancorner/photos/pb.100083436334644.-2207520000../134947032520570/?type=3 [dostęp: 1.09.2022].
Zdjęcie 17	https://gladsaxe.dk/Files/Images/Nyheder/2021/B%C3%A6redygtighedspris2021/Prisvinder.jpg [dostęp: 1.09.2022].
Zdjęcie 18	https://arkiv.ue.no/var/ezwebin_site/storage/images/media/dsc02002/298695-1-nor-NO/DSC0200_gallery_b.jpg [dostęp: 1.09.2022].
Zdjęcie 19	https://www.youtube.com/watch?v=v8HXnb8SrSk [dostęp: 1.09.2022].
Zdjęcie 20	https://sdgactionawards.org/wp-content/uploads/2022/03/Kids-SDG_4-Morgane-Lambrechts-1024x684.jpg [dostęp: 1.09.2022].
Zdjęcie 21	http://um.swidnica.pl/media/news2021/Promujemy%20zr%C3%B3wnowa%C5%BCony%20rozw%C3%B3j.jpg [dostęp: 1.09.2022].
Zdjęcie 22	https://fundusz-grantowy.pl/wp-content/uploads/2021/02/Projekt-bez-tytulu14.png [dostęp: 1.09.2022].
Zdjęcie 23	https://www.facebook.com/toyotaSDGs/photos/a.101390998226507/101390841559856 [dostęp: 1.09.2022].

Wejdź na

www.dobrecele.pl

i zacznij realizować Cele Zrównoważonego Rozwoju.

Już dziś!

